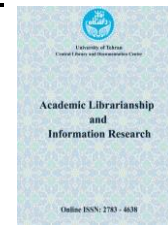

Academic Librarianship and Information Research

Online ISSN: 2783-4638

Journal Homepage: <https://jlib.ut.ac.ir/>

Designing a Knowledge Management Network Ecosystem Model to Support Policymaking in the Islamic Consultative Assembly

Mohammad Hossein Shadmanfar¹, Rouhollah Tavallaei^{2✉}, and Abed Rezaei³

1. Department of Public Administration, Faculty of Management, Imam Hossein University, Tehran, Iran. Email: shadmanfar.mh@ihu.ac.ir
2. Corresponding author, Department of Knowledge Management, Faculty of Management, Imam Hossein University, Tehran, Iran. Email: tavallaei@ihu.ac.ir, ckm@ihu.ac.ir
3. Department of Public Administration, Faculty of Management, Imam Hossein University, Tehran, Iran. Email: seeyedabed@ihu.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received 10 January 2026
Received in revised form 06
February 2026
Accepted 21 March 2026
Available online 30 March
2026

Keywords:

policymaking,
knowledge needs,
decision-making knowledge,
Islamic Consultative Assembly,
knowledge management

ABSTRACT

Objective: This study examined the nature, characteristics, and knowledge needs of policymaking in the Islamic Consultative Assembly of Iran. Given the increasing complexity of public issues, the study aimed to explain how knowledge is generated and utilized in parliamentary policymaking and to identify policymakers' knowledge needs across different stages of the policy process.

Method: The study adopted a qualitative approach based on Glaserian Grounded Theory. Data were collected through semi-structured interviews with 27 participants, including current and former members of parliament, parliamentary experts, commission specialists, staff members, and university faculty. Participants were selected through purposive and snowball sampling. Data analysis was conducted using the constant comparative method, including open, selective, and theoretical coding. Initially, 670 primary codes were extracted and later refined into 113 final conceptual codes.

Results: The findings revealed that parliamentary policymaking is multi-source, context-dependent, interactive, and time-sensitive. Decision-making is shaped not only by formal evidence and expert analysis but also by political dynamics, stakeholder pressures, and institutional constraints. Knowledge needs vary across policymaking stages, ranging from baseline data and situational awareness to specialized analyses, concise policy-oriented knowledge, and implementation feedback. Credibility, reliability, rapid accessibility, standardization, and decision-support capability were identified as key characteristics of effective knowledge.

Conclusion: The study concludes that effective parliamentary policymaking requires moving beyond fragmented information management toward a networked knowledge management ecosystem capable of integrating knowledge flows, institutional memory, and interactions among diverse actors to strengthen evidence-informed policymaking.

Cite this article: Shadmanfar, M. H., Tavallaei, R., & Rezaei, A. (2026). Designing a knowledge management network ecosystem model to support policymaking in the Islamic Consultative Assembly. *Academic Librarianship and Information Research*, 60(1), 1-30. <https://doi.org/10.22059/jlib.2026.415215.1823>

© The Author(s) retain the copyright.

Publisher: University of Tehran Press.

DOI: <https://doi.org/10.22059/jlib.2026.415215.1823>

Introduction

In recent years, parliamentary systems worldwide have confronted a significant paradox: although decision-making on policies has become more dependent on knowledge and evidence than ever before, the actual policy-making process has grown increasingly complex, contentious, and heavily influenced by political pressures. The experience of crises such as the COVID-19 pandemic, economic fluctuations, welfare policies, digital space regulation, and demographic issues has demonstrated that widespread access to information does not necessarily entail effective decision-making (Seger et al., 2020). In many instances, the core problem is not a scarcity of data or production thereof; rather, the challenge lies in the difficulty of organizing, interpreting, translating, and utilizing knowledge in a timely manner within the policy process. This situation has transformed the issue of “knowledge in policy-making” from a merely technical matter into a fundamental concern in public governance—one that directly affects the quality, efficiency, and public trust in policies (Kraft & Donoso, 2012; Head, 2016).

It should be noted that the significance of this issue is amplified within parliamentary institutions. Unlike classical rational models, parliamentary policy-making occurs in an environment characterized by multiple actors, time constraints, political dynamics, and external pressures (Simonyan, 2025). The Islamic Consultative Assembly of Iran, as one of the country's most important policy-making institutions, has in recent years grappled with complex and multi-layered issues in economic, social, cultural, and governance domains. Representatives and officials of the Assembly are compelled to make decisions on public policies within limited timeframes and under conditions where an extensive volume of information, reports, expert opinions, and environmental pressures prevails. In such a context, the issue is no longer merely the “availability of data and information,” but rather how information is transformed into usable knowledge in real-world decision-making conditions (Smuts & Smith, 2021). For this reason, understanding the nature of knowledge utilized in the parliamentary policy-making process is of fundamental importance not only for public policy studies but also for fields such as knowledge management, information science, and information systems within complex public organizations (Mittelstädt, 2024).

Furthermore, in recent decades, the concept of “evidence-based policy-making” has emerged as one of the most significant theoretical currents in the field of public policy. This approach rests on the assumption that the more public decision-making is grounded in valid data, research, and analyses, the greater its likelihood of effectiveness, legitimacy, and accountability (Saleh & Gamar, 2024). However, the practical experience of parliamentary systems has demonstrated that the relationship between knowledge and decision-making is far more complex than rational policy models presuppose. Indeed, although the policy literature emphasizes the necessity of using evidence, it remains unclear how knowledge is selected, interpreted, and translated into political decisions within the actual parliamentary setting. This very issue points to one of the most significant unresolved gaps in the policy literature (Shadmanfar et al., 2025). On the other hand, existing studies in this domain can be classified into three main streams. The first stream focuses on “evidence-based policy-making” and

examines the role of knowledge, research, and expertise in improving governance quality (Cairney & Jones, 2016). These studies have shown that the use of evidence can enhance transparency, accountability, and policy effectiveness, yet they have often assumed that policy-makers operate in a relatively rational and orderly environment when utilizing evidence. The second stream concentrates on knowledge management in public organizations, addressing topics such as organizational memory, knowledge sharing, institutional learning, and information infrastructures. Despite the importance of these studies, most have focused on executive agencies and have paid less attention to parliamentary bodies. The third stream pertains to parliamentary studies and legislative governance, which have primarily centered on representatives' behavior, committee structures, and institutional capacity (Leston-Bandeira, 2007). In these studies, knowledge has often been treated as a marginal variable, with less attention given to the nature and knowledge needs of policy-making.

Thus, based on the foregoing, the literature confronts a significant theoretical gap at the intersection of policy studies, knowledge management, and information science—a gap that remains largely unexplored, particularly in the parliamentary systems of developing countries, including Iran. The central issue here is not that parliaments lack information; rather, there is still no clear understanding of the nature of knowledge required in the parliamentary policy-making process, nor of the characteristics that render knowledge usable in real decision-making contexts. Moreover, it remains unclear whether the knowledge needs of policy-makers are uniform across different stages of the policy process, and how political, temporal, and institutional conditions affect the type of knowledge utilized. In other words, the existing literature has yet to provide a clear explanation as to why some knowledge is overlooked in the policy process, why certain information fails to become decision-supportive knowledge, and why decisions continue to encounter conflict, inefficiency, and recurring errors even under conditions of high information availability.

More importantly, a review of international experiences underscores the significance of this issue. Research conducted on the German Parliament has indicated that a portion of parliamentary decision-making challenges is attributable to weaknesses in knowledge transfer and the absence of institutional memory (Mittelstädt, 2022). Likewise, in the Finnish Parliament, the development of knowledge management systems and specialized information services has been considered part of the strategy to enhance the quality of parliamentary governance (Suurla et al., 2002). Studies related to the Thai Parliament also suggest that factors such as knowledge infrastructure, organizational culture, and knowledge-sharing mechanisms can affect the decision-making capacity of parliamentary institutions (Mingmitr, 2016). Although these studies affirm the importance of knowledge in parliaments, they do not offer a clear picture of the nature and knowledge needs of parliamentary policy-making.

Similarly, in Iran, some research has addressed the relationship between knowledge management and public policy, highlighting issues such as information fragmentation, weaknesses in knowledge integration, limitations in information infrastructure, and challenges

in experience transfer (Ghalaychi et al., 2022; Ahmadi et al., 2021). Nevertheless, it remains unclear what type of knowledge is needed in the actual policy-making process of the parliament, how these needs are formed, and what characteristics enable knowledge to be utilized in parliamentary decision-making. This theoretical ambiguity is problematic not only for public policy but also for the design of information systems, parliamentary information services, and knowledge management systems.

From this perspective, the present study seeks to establish a link among public policy studies, knowledge management, and information science. The central problem of this research is to understand the nature of knowledge in the parliamentary policy-making process and to examine the knowledge needs of policy-makers in the real decision-making context of the Islamic Consultative Assembly. The main focus of the article is on the question of what characteristics knowledge acquires in the parliamentary policy-making process, how it is meaningfully constituted across different decision-making contexts, and what knowledge requirements exist at various stages of policy-making.

Accordingly, employing a qualitative approach and Glaserian grounded theory, the present study aims to address three main research questions: First, what is the nature of knowledge in the policy-making process of the Islamic Consultative Assembly? Second, what characteristics make knowledge usable and effective in the parliamentary decision-making process? And third, how can the knowledge needs of representatives and experts be explained across different stages of policy-making? The selection of the grounded theory approach is significant because many dimensions of knowledge in the parliamentary context are tacit, experience-based, and context-dependent, and cannot be adequately explained solely through pre-defined frameworks.

Method

This study employed a qualitative approach based on Glaserian Grounded Theory to examine the nature, characteristics, and knowledge needs of policymaking in the Islamic Consultative Assembly of Iran. This methodology was selected because parliamentary policymaking knowledge is complex, contextual, and largely shaped by political and institutional interactions (Simonyan, 2025; Glaser & Strauss, 1967).

The participants included 27 individuals with direct experience in parliamentary policymaking, including current and former members of parliament, experts from the Parliamentary Research Center, parliamentary commission specialists, parliamentary staff, and university faculty members. Participants were selected through purposive and snowball sampling until theoretical saturation was achieved (Charmaz, 2014; Corbin & Strauss, 2015).

Data were collected through semi-structured interviews conducted between Autumn 2025 and Spring 2026. Interviews focused on policymaking knowledge, decision-support knowledge, and policymakers' knowledge needs across different policymaking stages. Data analysis was conducted simultaneously with data collection using the constant comparative method and MAXQDA 26.2.1 software (Glaser, 1978). Through open, selective, and theoretical coding, 670 initial codes were extracted and refined into 113 final conceptual codes. To enhance

credibility, member checking, peer review, and inter-coder agreement strategies were employed (Birt et al., 2016; O'Connor & Joffe, 2020). Ethical principles, including informed consent and confidentiality, were carefully observed throughout the study.

Results

Open Coding

In the first stage of analysis, the interview transcripts were repeatedly reviewed to achieve a deep understanding of the data. Meaning units were then identified and segmented into sentences and paragraphs related to the core concepts of the study. Through the process of open coding, initial concepts were extracted and labeled directly from participants' statements. Data analysis was conducted simultaneously with data collection following the constant comparative method. Initially, 670 primary codes were identified. After eliminating duplicate codes and merging semantically similar concepts, 113 final open codes were retained and organized into conceptual categories.

Table 1 presents examples of interview excerpts and the corresponding open codes.

Table 1. Examples of Interview Excerpts and Open Codes

Interview Excerpt	Open Code
"If someone wants to gain a complete understanding of an issue, they must gather information from multiple sources. The lack of coordination among institutions producing data creates additional problems."	Multi-source nature of policy knowledge
"Every document or dataset should contain information about its origin, production date, and level of reliability."	Reliability and traceability of knowledge
"Representatives cannot review large volumes of raw data. They need concise and understandable summaries."	Need for concise decision-support knowledge
"Information needs differ across policymaking stages. At first, baseline data are important, but later deeper analyses become necessary."	Stage-based knowledge needs
"When an issue was summarized in a short and precise format, it was used much more effectively in parliamentary decision-making."	Time-sensitive and compressed knowledge

Conceptual Clustering

Following open coding, related concepts were grouped into broader conceptual clusters through continuous comparison. The analysis revealed several major categories associated with the nature, characteristics, and knowledge needs of parliamentary policymaking. These categories included: (1) the multi-source and contextual nature of policy knowledge, (2) time sensitivity and urgency of knowledge, (3) characteristics of usable knowledge in policymaking, (4) stage-based knowledge needs, (5) policy memory and institutional learning, (6) knowledge management architecture and infrastructures, and (7) knowledge barriers and gaps.

Table 2. Main Categories and Conceptual Clusters

Main Category	Conceptual Themes
Multi-source nature of policy knowledge	Diversity of information sources, conflicting narratives, interaction-based knowledge
Contextual and political nature of knowledge	Political pressures, stakeholder influence, institutional context
Time-sensitive knowledge	Urgency, rapid access to information, compressed policy briefs
Characteristics of usable knowledge	Credibility, reliability, accessibility, standardization
Stage-based knowledge needs	Problem identification, policy analysis, decision-making, oversight
Policy memory and institutional learning	Documentation, organizational memory, policy learning
Knowledge management infrastructure	Information architecture, integrated systems, knowledge retrieval
Knowledge barriers	Fragmented systems, lack of standards, limited integration

The findings demonstrated that policymaking knowledge in parliament is not limited to formal information or technical expertise. Instead, it is shaped through interactions among political actors, institutional contexts, environmental pressures, and time constraints. The analysis further indicated that effective policymaking requires knowledge that is credible, standardized, rapidly accessible, and capable of supporting decision-making under limited time conditions.

Core Category

Based on the logic of Glaserian Grounded Theory, the category with the greatest explanatory power and strongest connection to other categories was identified as the core category. The analysis showed that all extracted categories were conceptually organized around the central phenomenon of a “Networked Knowledge Management Ecosystem for Parliamentary Policymaking Support.”

This core category reflects the idea that knowledge support in parliamentary policymaking is not merely dependent on information availability or isolated information systems. Rather, it emerges through a networked ecosystem involving parliament, parliamentary commissions, the Parliamentary Research Center, universities, think tanks, executive agencies, experts, and stakeholders. Within this ecosystem, policy knowledge is generated, integrated, translated, shared, and transformed into decision-support knowledge.

Theoretical Coding and Relationships Between Categories

Theoretical coding revealed that the networked knowledge management ecosystem is shaped by structural, contextual, interactive, and process-oriented relationships among the categories. The findings showed that the complexity and multi-source nature of policymaking create the need for integrated knowledge infrastructures and collaborative interactions among diverse actors. Simultaneously, political pressures, time limitations, fragmented information systems, and weak institutional integration constrain the effective use of knowledge in policymaking processes.

Table 3. Relationships Between the Core Category and Main Categories

Main Category	Relationship with Core Category	Explanation
Multi-source policy knowledge	Causal relationship	Diverse information sources necessitate integrated knowledge ecosystems
Political and contextual nature of knowledge	Contextual relationship	Political and institutional conditions shape knowledge use
Time-sensitive knowledge	Intervening relationship	Time pressure increases the need for rapid and concise knowledge
Usable knowledge characteristics	Quality relationship	Credibility and accessibility determine knowledge effectiveness
Stage-based knowledge needs	Directional relationship	Different policymaking stages require different forms of knowledge
Policy memory and institutional learning	Reproductive relationship	Documentation and experience-sharing strengthen institutional learning
Knowledge infrastructures	Structural relationship	Integrated systems provide the technical foundation for knowledge flow
Knowledge barriers	Limiting relationship	Fragmentation and lack of standards reduce system effectiveness

Overall, the findings indicate that effective parliamentary policymaking requires moving beyond fragmented information management toward a comprehensive and integrated knowledge ecosystem capable of supporting evidence-informed legislative decision-making.

Discussion

The findings of this study indicate that policymaking in the Islamic Consultative Assembly of Iran is a complex and time-sensitive process in which effective knowledge support extends beyond the simple production or storage of information. Instead, parliamentary policymaking requires a networked knowledge management ecosystem capable of integrating, translating, sharing, and utilizing knowledge within legislative decision-making processes. The findings further revealed that policymaking knowledge is shaped not only by formal evidence, but also by political negotiations, institutional dynamics, stakeholder pressures, and contextual conditions (Boswell, 2009; Cairney & Jones, 2016). The study also demonstrated that policymakers' knowledge needs vary across different stages of policymaking. Problem identification requires baseline data and situational awareness, while policy analysis depends on specialized assessments and comparative evaluations. Decision-making stages require concise and actionable knowledge, whereas oversight relies heavily on implementation data and institutional memory (Rowley, 1999; Massaro et al., 2015). In addition, credibility, reliability, rapid accessibility, standardization, and decision-support capability were identified as key determinants of effective knowledge utilization (North & Kumta, 2016). Overall, the study contributes to the literature by bridging public policymaking, knowledge management, and information science within parliamentary contexts while introducing the concept of a "networked knowledge management ecosystem" for parliamentary policymaking support.

Conclusions

This study examined the nature, characteristics, and knowledge needs of policymaking in the Islamic Consultative Assembly of Iran using a qualitative approach based on Glaserian

Grounded Theory. The findings showed that parliamentary policymaking is a complex, contextual, and time-sensitive process shaped not only by formal evidence and expert analysis, but also by political dynamics, institutional conditions, stakeholder pressures, and environmental constraints. The study further revealed that policymakers' knowledge needs vary across different stages of policymaking, including problem identification, policy analysis, decision-making, and oversight.

The findings emphasized that effective policymaking depends on knowledge characteristics such as credibility, reliability, rapid accessibility, standardization, and decision-support capability. In highly time-constrained parliamentary environments, concise and actionable knowledge is considerably more valuable than fragmented technical information. The study also highlighted the importance of policy memory and institutional learning in strengthening legislative continuity and reducing repetitive policy failures. A major contribution of the study is the conceptualization of a "networked knowledge management ecosystem" for parliamentary policymaking support. The findings suggest that effective knowledge support requires integrated interactions among parliamentarians, research centers, universities, commissions, and other stakeholders. Overall, the study contributes to the literature by bridging public policymaking, knowledge management, and information science while providing practical implications for strengthening evidence-informed policymaking in legislative institutions.

Funding

This article was written without financial support.

CRediT authorship contribution statement

First author: Qualitative data collection, software, data analysis, analysis and interpretation of information and results, preparation of draft article.

Second author: Research design, supervision of research stages, review and control of results, correction, revision and finalization of the article.

Third author: Participation in research design, supervision of research, reading and revision of the article.

Conflict of interest

According to the authors of this article, there is no conflict of interest.

Ethical considerations

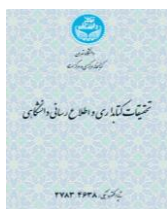
The authors have observed ethical principles in conducting and publishing this scientific research, and this is confirmed by all of them.

Data availability statement

Data from this study are available upon request from the authors.

Acknowledgements

The authors would like to thank the esteemed reviewers for their valuable comments in improving the quality of this research.

تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی

شاپا الکترونیکی: ۲۰۰۸-۳۶۳۷

Journal Homepage: <https://jlib.ut.ac.ir/>

طراحی الگوی زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش برای پشتیبانی از خط‌مشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی

محمدحسین شادمان‌فر^۱، روح‌الله تولایی^۲، و سیدعابد رضایی^۳

۱. گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران. رایانامه: shadmanfar.mh@ihu.ac.ir
۲. نویسنده مسئول، گروه مدیریت دانش، دانشکده مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، شهر، ایران. رایانامه: tavallaei@ihu.ac.ir
۳. گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، شهر، ایران. رایانامه: seyyedabed@ihu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	هدف: این پژوهش با هدف تبیین ماهیت، ویژگی‌ها و نیازهای دانشی خط‌مشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی انجام شد و با توجه به پیچیدگی فزاینده مسائل عمومی و نقش تعیین‌کننده دانش، این پژوهش چگونگی شکل‌گیری، جریان و کاربری دانش در فرایند خط‌مشی‌گذاری پارلمانی و نیازهای دانشی نمایندگان را در مراحل مختلف خط‌مشی‌گذاری شناسایی و تبیین کند.
تاریخچه مقاله: تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۲۰ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۲/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۱/۰۱ تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۱/۱۰	روش پژوهش: این پژوهش با رویکرد کیفی و مبتنی بر نظریه داده‌بنیاد گلپزری انجام شد. مشارکت‌کنندگان شامل ۲۷ نفر از نمایندگان، ادوار و کارکنان مجلس، کارشناسان مرکز پژوهش‌ها، کارشناسان کمیسیون‌ها و اعضای هیئت‌علمی بودند و از طریق نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته گردآوری و با استفاده از روش مقایسه مستمر، کدگذاری باز، انتخابی و نظری تحلیل شدند. در فرایند تحلیل، ۶۷۰ کد اولیه استخراج و پس از حذف موارد تکراری و ادغام مفاهیم مشابه، ۱۱۳ کد نهایی در قالب مقوله‌های مفهومی سازمان‌دهی شد.
کلیدواژه‌ها: خط‌مشی‌گذاری، نیازهای دانشی، دانش تصمیم‌یار، مجلس شورای اسلامی، مدیریت دانش.	یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد خط‌مشی‌گذاری در مجلس ماهیتی چندمنبعی، زمینه‌محور، تعاملی و زمان‌فشرده دارد و تصمیم‌گیری صرفاً مبتنی بر داده‌های رسمی یا تحلیل‌های کارشناسی نیست، بلکه تحت تأثیر تعاملات سیاسی، محدودیت‌های زمانی، فشارهای محیطی و منافع ذی‌نفعان شکل می‌گیرد و نیازهای دانشی در مراحل مختلف خط‌مشی‌گذاری متفاوت است؛ به‌گونه‌ای که در مرحله مسئله‌شناسی، داده‌های پایه و شناخت وضعیت موجود، در مرحله تحلیل، بررسی تخصصی و مقایسه گزینه‌ها، در مرحله تصمیم‌گیری، دانش فشرده و توصیه‌های سیاستی و در مرحله نظارت، داده‌های اجرایی و بازخوردهای سیاستی اهمیت بیشتری دارند. افزون بر این، اعتبار، قابلیت اعتماد، استانداردسازی، دسترسی سریع و تصمیم‌یار بودن دانش از مهم‌ترین عوامل اثربخشی دانش در خط‌مشی‌گذاری شناخته شدند.
	نتیجه‌گیری: پشتیبانی دانشی از خط‌مشی‌گذاری مستلزم گذار از مدیریت پراکنده اطلاعات به سمت شکل‌گیری زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش است؛ این زیست‌بوم از طریق یکپارچه‌سازی جریان‌های دانشی، حافظه خط‌مشی، زیرساخت‌های اطلاعاتی و تعامل میان بازیگران مختلف، زمینه تولید دانش تصمیم‌یار و تقویت خط‌مشی‌گذاری را فراهم سازد.

استاد: شادمان‌فر، محمدحسین؛ تولایی، روح‌الله؛ و رضایی، سیدعابد (۱۴۰۵). طراحی الگوی زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش برای پشتیبانی از خط‌مشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۶۰ (۱)، ۳۰-۱.

<https://doi.org/10.22059/jlib.2026.415215.1823>

© نویسندگان.

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران.

مقدمه

در سال‌های اخیر، نظام‌های پارلمانی در سراسر جهان با پارادوکسی جدی مواجه شده‌اند؛ هرچند تصمیم‌گیری درباره خط‌مشی‌ها بیش از همیشه به دانش و شواهد وابسته شده‌اند اما فرایند واقعی خط‌مشی‌گذاری پیچیده‌تر، پرتنش‌تر و تحت تأثیر شدید فشارهای سیاسی قرار گرفته است. تجربه بحران‌هایی مانند همه‌گیری کرونا، نوسانات اقتصادی، سیاست‌های حمایتی، تنظیم‌گری فضای مجازی و مسائل جمعیتی نشان داده است که دسترسی گسترده به اطلاعات نیز الزامی برای تصمیم‌گیری اثربخش ایجاد نمی‌کند (سگر و دیگران^۱، ۲۰۲۰). در بسیاری از موارد، مسئله اصلی کمبود و یا تولید داده‌ها نیست و آنچه به عنوان مسئله شناخته می‌شود موضوع دشواری سازماندهی، تفسیر، ترجمه و استفاده به موقع از دانش در فرایند خط‌مشی‌گذاری است. این وضعیت، مسئله «دانش در خط‌مشی‌گذاری» را از یک موضوع صرفاً فنی، به مسئله‌ای بنیادی در حکمرانی عمومی تبدیل کرده است؛ مسئله‌ای که مستقیماً بر کیفیت، کارآمدی و اعتماد عمومی به خط‌مشی‌ها ارتباط دارد (کرافت و دونوسو^۲، ۲۰۱۲؛ هد^۳، ۲۰۱۶).

باید توجه داشت که اهمیت این مسئله در نهادهای پارلمانی دوچندان است؛ زیرا خط‌مشی‌گذاری پارلمانی برخلاف الگوهای کلاسیک عقلانی، در محیطی با بازیگران متعدد، زمان‌مند، سیاسی و متأثر از فشارهای محیطی انجام می‌شود (سیمونیان^۴، ۲۰۲۵). مجلس شورای اسلامی ایران نیز به عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای خط‌مشی‌گذاری کشور، در سال‌های اخیر با مسائل پیچیده و چندلایه‌ای در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حکمرانی مواجه است. نمایندگان و کارگزاران مجلس شورای اسلامی ناچارند در زمانی محدود و در شرایطی که حجم گسترده‌ای از اطلاعات، گزارش‌ها، دیدگاه‌های تخصصی و فشارهای محیطی وجود دارد، درباره خط‌مشی‌های عمومی تصمیم‌گیری کنند. در چنین فضایی، مسئله دیگر صرف «وجود داده و اطلاعات» نیست، بلکه چگونگی تبدیل اطلاعات به دانشی قابل استفاده در شرایط واقعی تصمیم‌گیری است (اسماتس و اسمیت^۵، ۲۰۲۱). به همین دلیل، فهم ماهیت دانش مورد استفاده در فرایند خط‌مشی‌گذاری پارلمانی، نه تنها برای مطالعات خط‌مشی‌گذاری عمومی، بلکه برای حوزه‌های مدیریت دانش، علم اطلاعات و نظام‌های اطلاع‌رسانی در سازمان‌های پیچیده عمومی نیز اهمیت اساسی دارد (میتلشتات^۶، ۲۰۲۴).

علاوه بر این در دهه‌های اخیر، مفهوم «خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد» به یکی از مهم‌ترین جریان‌های نظری در حوزه خط‌مشی‌گذاری عمومی تبدیل شده است. این رویکرد بر این فرض استوار است که تصمیم‌گیری عمومی هرچه بیشتر بر داده‌ها، پژوهش‌ها و تحلیل‌های معتبر استوار باشد، احتمال اثربخشی، مشروعیت و پاسخگویی آن افزایش می‌یابد (صالح و گمار^۷، ۲۰۲۴). با این حال، تجربه عملی نظام‌های پارلمانی نشان داده است که رابطه میان دانش و تصمیم‌گیری بسیار پیچیده‌تر از آن چیزی است که مدل‌های عقلانی خط‌مشی‌گذاری فرض شده است. درواقع، اگرچه ادبیات خط‌مشی‌گذاری بر ضرورت استفاده از شواهد تأکید دارد، اما هنوز روشن نیست که دانش در فضای واقعی پارلمان‌ها چگونه انتخاب، تفسیر و به تصمیم سیاسی تبدیل می‌شود. همین مسئله، بر یکی از مهم‌ترین شکاف‌های حل‌نشده در ادبیات خط‌مشی‌گذاری دلالت می‌کند (شادمان‌فر و دیگران^۸، ۱۴۰۴).

از سوی دیگر مطالعات موجود در این حوزه را می‌توان در سه جریان اصلی طبقه‌بندی نمود. جریان اول، بر «خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد» تمرکز دارد و نقش دانش، پژوهش و تخصص را در بهبود کیفیت حکمرانی بررسی می‌کند (بازول^۹، ۲۰۰۹؛ کیرنی و جونز^۹، ۲۰۱۶). این مطالعات نشان داده‌اند که استفاده از شواهد می‌تواند شفافیت، پاسخگویی و اثربخشی خط‌مشی‌ها را افزایش دهد، اما اغلب بر این فرض استوار بوده‌اند که خط‌مشی‌گذاران در فضایی نسبتاً عقلانی و منظم از شواهد استفاده می‌کنند. جریان

^۱. Seger et al

^۲. Kraft & Donoso

^۳. Head

^۴. Simonyan

^۵. Smuts & Smith

^۶. Mittelstädt

^۷. Saleh & Gamar

^۸. Boswell

^۹. Cairney & Jones

دوم، بر مدیریت دانش در سازمان‌های عمومی تمرکز کرده و موضوعاتی مانند حافظه سازمانی، تسهیم دانش، یادگیری نهادی و زیرساخت‌های اطلاعاتی را مورد توجه قرار داده است. با وجود اهمیت این مطالعات، بیشتر آن‌ها بر سازمان‌های اجرایی متمرکز بوده‌اند و کمتر به نهادهای پارلمانی پرداخته‌اند. جریان سوم نیز به مطالعات پارلمانی و حکمرانی تقنینی مربوط می‌شود که عمدتاً بر رفتار نمایندگان، ساختار کمیسیون‌ها و ظرفیت نهادی تمرکز داشته‌اند (لستون - باندیرا^۱، ۲۰۰۷). در این مطالعات، دانش اغلب به‌عنوان متغیری حاشیه‌ای تلقی شده و کمتر به ماهیت و نیازهای دانشی خط‌مشی‌گذاری توجه شده است.

بنابراین براساس آنچه که بیان شده مطالعات با یک خلأ نظری مهم در نقطه تلاقی مطالعات خط‌مشی‌گذاری، مدیریت دانش و علم اطلاعات مواجه است؛ این شکاف به‌ویژه در نظام‌های پارلمانی کشورهای درحال توسعه و از جمله ایران تا حد زیادی ناشناخته باقی مانده است. در اینجا مسئله اصلی این نیست که پارلمان‌ها فاقد اطلاعات هستند؛ بلکه مسئله آن است که هنوز درک روشنی از ماهیت دانش مورد نیاز در فرایند خط‌مشی‌گذاری پارلمانی و ویژگی‌هایی که دانش را در شرایط واقعی تصمیم‌گیری قابل استفاده می‌سازد، وجود ندارد. همچنین مشخص نیست که آیا نیازهای دانشی خط‌مشی‌گذاران در مراحل مختلف خط‌مشی‌گذاری ماهیتی یکسان دارند یا خیر و چگونه شرایط سیاسی، زمانی و نهادی بر نوع دانش مورد استفاده اثر می‌گذارد. به‌بیان دیگر، ادبیات موجود هنوز توضیح روشنی درباره این موضوع ارائه نکرده است که چرا بخشی از دانش در فرایند خط‌مشی‌گذاری نادیده گرفته می‌شود، چرا برخی اطلاعات قابلیت تبدیل شدن به دانش تصمیم‌یار را پیدا نمی‌کنند و چرا حتی در شرایط دسترسی به حجم بالایی از اطلاعات، تصمیم‌گیری‌ها همچنان با تعارض، ناکارآمدی و تکرار خطا مواجه می‌شوند.

نکته‌ی مهم‌تر اینکه مرور تجربه‌های جهانی نیز اهمیت این مسئله را نشان می‌دهد. پژوهش‌های انجام‌شده درباره پارلمان آلمان نشان داده‌اند که بخشی از چالش‌های تصمیم‌گیری پارلمانی، به ضعف در انتقال دانش و فقدان حافظه نهادی وابسته است (میتلشتات، ۲۰۲۲). همچنین در پارلمان فنلاند، توسعه نظام‌های مدیریت دانش و خدمات اطلاع‌رسانی تخصصی، به‌عنوان بخشی از راهبرد ارتقای کیفیت حکمرانی پارلمانی مورد توجه قرار گرفته است (سورلا و دیگران^۲، ۲۰۰۲). پژوهش‌های مرتبط با پارلمان تایلند نیز نشان می‌دهد که عواملی مانند زیرساخت‌های دانشی، فرهنگ سازمانی و سازوکارهای تسهیم دانش می‌توانند بر ظرفیت تصمیم‌گیری نهادهای پارلمانی اثر بگذارند (مینگمیت^۳، ۲۰۱۶). این مطالعات اگرچه اهمیت دانش را در پارلمان‌ها تأیید می‌کنند، اما تصویری روشن از ماهیت و نیازهای دانشی خط‌مشی‌گذاری پارلمانی ارائه نمی‌دهند.

به‌طور مشابه در ایران نیز برخی پژوهش‌ها به رابطه مدیریت دانش و خط‌مشی‌گذاری عمومی اشاره کرده‌اند و مسائلی مانند پراکندگی اطلاعات، ضعف در یکپارچگی دانشی، محدودیت زیرساخت‌های اطلاعاتی و چالش‌های انتقال تجربه را مورد توجه قرار داده‌اند (قلایچی و دیگران، ۱۴۰۱؛ احمدی و دیگران، ۱۴۰۰). بااین‌حال، همچنان مشخص نیست که در فرایند واقعی خط‌مشی‌گذاری مجلس، چه نوع دانشی مورد نیاز است، این نیازها چگونه شکل می‌گیرند و چه ویژگی‌هایی باعث می‌شود دانش در فرایند تصمیم‌گیری پارلمانی قابلیت استفاده پیدا کند. این ابهام نظری، نه‌تنها در حوزه خط‌مشی‌گذاری عمومی بلکه در طراحی سامانه‌های اطلاعاتی، خدمات اطلاع‌رسانی پارلمانی و نظام‌های مدیریت دانش نیز مسئله‌ساز است.

از این منظر، پژوهش حاضر تلاش می‌کند میان مطالعات خط‌مشی‌گذاری عمومی، مدیریت دانش و علم اطلاعات پیوند برقرار کند. مسئله محوری این پژوهش، فهم ماهیت دانش در فرایند خط‌مشی‌گذاری پارلمانی و بررسی نیازهای دانشی خط‌مشی‌گذاران در بستر واقعی تصمیم‌گیری مجلس شورای اسلامی است. تمرکز اصلی مقاله بر این پرسش قرار دارد که دانش در فرایند خط‌مشی‌گذاری پارلمانی چه ویژگی‌هایی پیدا می‌کند، چگونه در بسترهای مختلف تصمیم‌گیری معنا می‌یابد و چه الزامات دانشی در مراحل مختلف خط‌مشی‌گذاری وجود دارد.

^۱. Leston-Bandeira

^۲. Suurla et al

^۳. Mingmitr

بر این اساس، پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد کیفی و نظریه داده بنیاد گلizzly، در پی پاسخ به سه پرسش اصلی است: ابتدا، دانش در فرایند خطمشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی چه ماهیتی دارد؟ دوم، چه ویژگی‌هایی دانش را در فرایند تصمیم‌گیری پارلمانی قابل استفاده و اثربخش می‌سازد؟ و سوم، نیازهای دانشی نمایندگان و کارشناسان در مراحل مختلف خطمشی‌گذاری چگونه قابل تبیین است؟ انتخاب رویکرد داده بنیاد از آن جهت اهمیت دارد که بسیاری از ابعاد دانش در فضای پارلمانی، ضمنی، تجربه‌محور و وابسته به زمینه هستند و نمی‌توان آن‌ها را صرفاً از طریق چارچوب‌های از پیش تعیین‌شده توضیح داد.

پیشینه پژوهش

مرور ادبیات نشان می‌دهد که در دهه‌های اخیر، مسئله «دانش در خطمشی‌گذاری» به یکی از مهم‌ترین موضوعات مطالعات حکمرانی عمومی تبدیل شده است. پیچیده‌تر شدن مسائل عمومی، افزایش وابستگی دولت‌ها به داده‌ها و شواهد، رشد حکمرانی شبکه‌ای و گسترش عدم قطعیت‌های سیاسی و اجتماعی، سبب شده است که کیفیت خطمشی عمومی بیش از گذشته به کیفیت دانش مورد استفاده وابسته باشد. با این حال، همان‌گونه که کرافت و دونوسو (۲۰۱۲) و هد (۲۰۱۶) نیز بیان کرده‌اند، مسئله اصلی در بسیاری از نظام‌های خطمشی‌گذاری معاصر، صرف دسترسی به اطلاعات نیست؛ بلکه چگونگی سازماندهی، تفسیر، ترجمه و استفاده از دانش در بستر واقعی تصمیم‌گیری است. این موضوع به‌ویژه در نهادهای پارلمانی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند؛ زیرا خطمشی‌گذاری پارلمانی در فضایی سیاسی، چندبازیگره، زمان‌مند و متأثر از فشارهای محیطی صورت می‌گیرد و دانش در چنین بستری صرفاً ماهیتی فنی ندارد، بلکه به پدیده‌ای زمینه‌مند و وابسته به تعاملات نهادی تبدیل می‌شود.

در همین راستا، بخش مهمی از ادبیات اولیه به «خطمشی‌گذاری مبتنی بر شواهد» اختصاص یافته است. لاسول^۱ (۱۹۵۱) از نخستین نظریه‌پردازانی بود که با طرح ایده «علم خطمشی‌گذاری»، بر ضرورت استفاده از دانش میان‌رشته‌ای برای حل مسائل عمومی تأکید کرد. پس از آن، دای^۲ (۱۹۷۲) خطمشی عمومی را مجموعه اقدام‌ها و عدم اقدام‌های دولت برای حل مسائل عمومی دانست و پارسونز (۱۹۹۵) نیز خطمشی‌گذاری را فرایندی پویا و چندسطحی معرفی کرد که در تعامل میان بازیگران، نهادها و منابع شکل می‌گیرد. این رویکردها اگرچه بر عقلانیت تصمیم‌گیری تأکید داشتند، اما هنوز دانش را عمدتاً به‌عنوان داده و اطلاعات قابل استفاده برای تصمیم‌گیری تلقی می‌کردند.

به تدریج و با گسترش مطالعات حکمرانی، مفهوم «خطمشی‌گذاری مبتنی بر شواهد» به یکی از جریان‌های اصلی مطالعات خطمشی‌گذاری تبدیل شد. بازول (۲۰۰۹) نشان داد که استفاده از شواهد در خطمشی‌گذاری، صرفاً یک فرایند فنی نیست و شواهد در بسیاری از مواقع کارکردی سیاسی و نمادین پیدا می‌کنند. همچنین، کیرنی و جونز (۲۰۱۶) نیز بیان کرد که مدل‌های کلاسیک خطمشی‌گذاری مبتنی بر شواهد، پیچیدگی‌های واقعی محیط سیاست را نادیده گرفته‌اند و فرض می‌کنند که تصمیم‌گیران در فضایی عقلانی و منظم از دانش استفاده می‌کنند؛ در حالی که فرایند واقعی خطمشی‌گذاری اغلب تحت تأثیر محدودیت زمانی، فشار ذی‌نفعان و ملاحظات سیاسی قرار دارد. پارکهرست^۳ (۲۰۱۶) نیز در نقد رویکردهای سنتی خطمشی‌گذاری مبتنی بر شواهد تأکید کرد که مسئله اصلی نه کمبود شواهد، بلکه چگونگی انتخاب، تفسیر و مشروعیت‌بخشی به دانش در فضای سیاسی است. صالح و گمار (۲۰۲۴) نیز در پژوهش خود نشان دادند که رابطه میان شواهد و تصمیم‌گیری عمومی بسیار پیچیده‌تر از مدل‌های عقلانی کلاسیک است و استفاده از دانش در حکمرانی، همواره تحت تأثیر زمینه‌های نهادی و سیاسی قرار دارد.

اگرچه این مطالعات توانستند اهمیت شواهد و دانش را در حکمرانی عمومی برجسته سازند، اما همچنان چند محدودیت اساسی در آن‌ها مشاهده می‌شود. نخست آنکه بیشتر این پژوهش‌ها بر سطح کلان خطمشی‌گذاری عمومی متمرکز بوده و کمتر به محیط واقعی نهادهای پارلمانی پرداخته‌اند. دوم آنکه در بخش قابل‌توجهی از این مطالعات، دانش عمدتاً به داده‌ها و پژوهش‌های علمی تقلیل یافته و ابعاد ضمنی، تفسیری و تجربه‌محور دانش کمتر مورد توجه قرار گرفته است. سوم آنکه هنوز روشن نیست دانش در

^۱. Lasswell

^۲. Dye

^۳. Parkhurst

شرایط واقعی تصمیم‌گیری پارلمانی چگونه معنا پیدا می‌کند و چه ویژگی‌هایی باعث می‌شود بخشی از اطلاعات به «دانش تصمیم‌یار» تبدیل شود.

هم‌زمان با توسعه ادبیات خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد، جریان دیگری از مطالعات بر مدیریت دانش در سازمان‌های عمومی تمرکز یافت. رولی^۱ (۱۹۹۹) مدیریت دانش را فرایندی برای خلق، ذخیره‌سازی، تسهیم و به‌کارگیری دانش در سازمان‌ها معرفی کرد و نشان داد که دانش به یکی از مهم‌ترین منابع راهبردی سازمان‌های معاصر تبدیل شده است. در ادامه، مطالعات متعددی بر موضوعاتی مانند حافظه سازمانی، یادگیری نهادی، تسهیم دانش و زیرساخت‌های اطلاعاتی در بخش عمومی متمرکز شدند. برای مثال، ماسارو و دیگران (۲۰۱۵) نشان دادند که سازمان‌های عمومی بدون نظام‌های مؤثر مدیریت دانش، توانایی یادگیری از تجربیات گذشته و انتقال دانش سازمانی را از دست می‌دهند. همچنین، کنرلی و میسون^۲ (۲۰۰۸) نیز بیان کردند که مدیریت دانش در بخش عمومی می‌تواند موجب افزایش شفافیت، هماهنگی و کیفیت تصمیم‌گیری شود.

با وجود اهمیت این مطالعات، بخش عمده آن‌ها بر سازمان‌های اجرایی و اداری متمرکز بوده‌اند و کمتر به نهادهای پارلمانی توجه داشته‌اند. افزون بر این، بسیاری از پژوهش‌های مدیریت دانش در بخش عمومی، رویکردی فناورانه داشته و بیشتر بر سامانه‌های اطلاعاتی و ذخیره‌سازی دانش تمرکز کرده‌اند. در نتیجه، ابعاد سیاسی، نهادی و زمینه‌مند دانش در محیط‌های قانون‌گذاری کمتر مورد توجه قرار گرفته است. به بیان دیگر، اگرچه این مطالعات نشان می‌دهند که حافظه سازمانی، تسهیم دانش و یادگیری نهادی برای حکمرانی ضروری هستند، اما توضیح روشنی درباره ماهیت دانش مورد نیاز در فرایند خط‌مشی‌گذاری پارلمانی ارائه نمی‌کنند.

جریان سوم مطالعات، به پژوهش‌های پارلمانی و حکمرانی تقنینی مربوط می‌شود. در این حوزه، پژوهش‌ها عمدتاً بر رفتار نمایندگان، ساختار کمیسیون‌ها، ظرفیت نهادی و فرایندهای تقنینی متمرکز بوده‌اند. لستون - باندیرا (۲۰۰۷) نشان دادند که پارلمان‌های معاصر بیش از گذشته به ظرفیت‌های دانشی و اطلاعاتی وابسته شده‌اند؛ زیرا پیچیدگی موضوعات عمومی، نمایندگان را ناگزیر به استفاده از منابع تخصصی و خدمات پژوهشی کرده است. با این حال، در بسیاری از مطالعات پارلمانی، دانش صرفاً به‌عنوان متغیری جانبی تلقی شده و کمتر به ماهیت دانش مورد استفاده در فرایند قانون‌گذاری توجه شده است.

در ادامه این روند، برخی مطالعات به‌طور مستقیم‌تر به موضوع مدیریت دانش در پارلمان‌ها پرداختند. سورا و دیگران (۲۰۰۲) در مطالعه‌ای درباره پارلمان فنلاند نشان دادند که توسعه نظام‌های مدیریت دانش و خدمات اطلاع‌رسانی تخصصی، به افزایش شفافیت، هماهنگی و کیفیت تصمیم‌گیری پارلمانی منجر شده است. همچنین، مینگمیتز (۲۰۱۶) در پژوهش خود درباره پارلمان تایلند نشان داد که عواملی مانند فرهنگ سازمانی، زیرساخت‌های دانشی، رهبری حمایتی و سازوکارهای تسهیم دانش، نقش تعیین‌کننده‌ای در ظرفیت تصمیم‌گیری پارلمان دارند. افزون بر این، میتلشتات (۲۰۲۲) نیز در مطالعه‌ای درباره پارلمان آلمان نشان داد که ضعف در انتقال دانش و فقدان حافظه نهادی، یکی از مهم‌ترین چالش‌های نظام‌های پارلمانی است و بخش قابل‌توجهی از دانش نمایندگان با پایان دوره‌های تقنینی از بین می‌رود.

اگرچه این مطالعات اهمیت دانش در نهادهای پارلمانی را تأیید می‌کنند، اما همچنان چند خلأ مهم در آن‌ها وجود دارد. نخست آنکه اغلب این پژوهش‌ها در کشورهای توسعه‌یافته انجام شده‌اند و مبتنی بر نظام‌های حزبی باثبات، زیرساخت‌های پیشرفته اطلاعاتی و ساختارهای نهادی منسجم هستند؛ در نتیجه، قابلیت تعمیم مستقیم آن‌ها به کشورهای در حال توسعه محدود است. دوم آنکه این مطالعات بیشتر بر سازوکارهای سازمانی و فناورانه تمرکز کرده‌اند و کمتر به این پرسش پرداخته‌اند که «دانش در فرایند واقعی خط‌مشی‌گذاری پارلمانی چه ماهیتی پیدا می‌کند». سوم آنکه هنوز روشن نیست نیازهای دانشی نمایندگان و کارشناسان در مراحل مختلف خط‌مشی‌گذاری چگونه تغییر می‌کند و چه عواملی باعث می‌شود بخشی از دانش در تصمیم‌گیری سیاسی نادیده گرفته شود.

^۱. Rowley

^۲. Kennerley & Mason

در ایران نیز برخی مطالعات به رابطه مدیریت دانش و خطمشی‌گذاری عمومی پرداخته‌اند. شریف‌زاده و معدنی (۱۳۹۲) بیان کردند که تصمیم‌گیری سیاسی نیازمند نوعی دانش جمعی است که از تعامل میان سیاست‌مداران، کارشناسان و پژوهشگران شکل می‌گیرد. همچنین، قلاچی و دیگران (۱۴۰۱) نشان دادند که یکی از مهم‌ترین چالش‌های حکمرانی عمومی در ایران، ضعف در یکپارچگی دانشی، پراکندگی اطلاعات و نبود سازوکارهای مؤثر مدیریت دانش است. افزون بر این، نورث و کومتا (۱۳۹۵) نیز تأکید کردند که بدون نظام‌های مدیریت دانش، بخش مهمی از تجربیات سازمانی و یادگیری نهادی از بین می‌رود و سازمان‌ها ناچار به تکرار خطاهای گذشته می‌شوند.

با این حال، مطالعات داخلی نیز با محدودیت‌های مهمی مواجه هستند. نخست آنکه بخش عمده این پژوهش‌ها بر مدیریت دانش در سازمان‌های اجرایی یا شرکت‌های دولتی متمرکز بوده و کمتر به مجلس شورای اسلامی و فرایند خطمشی‌گذاری پارلمانی توجه کرده‌اند. دوم آنکه در بسیاری از مطالعات داخلی، دانش عمدتاً به اطلاعات و مستندات رسمی تقلیل یافته و ابعاد ضمنی، تجربه‌محور و سیاسی دانش کمتر مورد توجه قرار گرفته است. سوم آنکه هنوز روشن نیست در فرایند واقعی خطمشی‌گذاری مجلس، چه نوع دانشی مورد نیاز است، این نیازها چگونه شکل می‌گیرند و چه ویژگی‌هایی باعث می‌شود دانش در شرایط واقعی تصمیم‌گیری قابلیت استفاده پیدا کند.

بر این اساس، مرور ادبیات نشان می‌دهد که مطالعات موجود با یک خلأ نظری مهم در نقطه تلاقی مطالعات خطمشی‌گذاری، مدیریت دانش و علم اطلاعات مواجه هستند. اگرچه ادبیات خطمشی‌گذاری مبتنی بر شواهد بر اهمیت استفاده از دانش تأکید دارد، اما هنوز توضیح روشنی درباره ماهیت دانش در فرایند خطمشی‌گذاری پارلمانی ارائه نشده است. همچنین، مطالعات مدیریت دانش اگرچه بر حافظه سازمانی، تسهیم دانش و یادگیری نهادی تمرکز کرده‌اند، اما کمتر به اقتضائات سیاسی و نهادی پارلمان‌ها توجه داشته‌اند. افزون بر این، پژوهش‌های پارلمانی نیز دانش را اغلب به‌عنوان متغیری حاشیه‌ای تلقی کرده و کمتر به نیازهای دانشی خطمشی‌گذاران پرداخته‌اند.

بنابراین، خلأ اصلی ادبیات در این حوزه، فقدان درکی روشن از ماهیت دانش مورد نیاز در فرایند خطمشی‌گذاری پارلمانی و ویژگی‌هایی است که دانش را در شرایط واقعی تصمیم‌گیری قابل استفاده می‌سازد. همچنین، هنوز مشخص نیست که نیازهای دانشی نمایندگان و کارشناسان در مراحل مختلف خطمشی‌گذاری چه تفاوت‌هایی دارند و چگونه شرایط سیاسی، زمانی و نهادی بر نوع دانش مورد استفاده اثر می‌گذارد. پژوهش حاضر در تلاش است این خلأ را پوشش دهد و با استفاده از رویکرد نظریه داده‌بنیاد گلizzly، ماهیت دانش در فرایند خطمشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی، ویژگی‌های دانش تصمیم‌یار و نیازهای دانشی نمایندگان و کارشناسان را در بستر واقعی تصمیم‌گیری پارلمانی تبیین کند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از حیث رویکرد، کیفی است و با استفاده از نظریه داده‌بنیاد گلizzly انجام شد. انتخاب این رویکرد به دلیل ماهیت پیچیده، زمینه‌مند و چندبعدی دانش در فرایند خطمشی‌گذاری پارلمانی صورت گرفت؛ زیرا بسیاری از ابعاد دانش در محیط واقعی تصمیم‌گیری مجلس، ضمنی، تجربه‌محور و وابسته به تعاملات نهادی و سیاسی هستند و نمی‌توان آن‌ها را صرفاً با چارچوب‌های از پیش تعیین‌شده تبیین نمود (سیمونیان، ۲۰۲۵). بر این اساس، پژوهش حاضر در پی آن بود که در خلال داده‌های میدانی، مفاهیم، مقولات و الگوی مفهومی مرتبط با ماهیت، ویژگی‌ها و نیازهای دانشی خطمشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی ایران را استخراج و تبیین نماید.

شکل ۱. مراحل انجام پژوهش

همان‌گونه که در شکل ۱ نشان داده شد؛ جامعه مشارکت‌کنندگان پژوهش شامل خبرگان و کنشگران مرتبط با فرایند خط‌مشی‌گذاری و تصمیم‌سازی مجلس شورای اسلامی ایران انتخاب شد. مشارکت‌کنندگان پژوهش مشتمل بر کارکنان مجلس شورای اسلامی، نمایندگان فعلی و ادوار مجلس، کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس، کارشناسان کمیسیون‌های تخصصی و اعضای هیئت علمی دانشگاه بودند که دارای تجربه مستقیم در حوزه قانون‌گذاری، تحلیل خط‌مشی، مدیریت اطلاعات، مستندسازی، تصمیم‌سازی و حکمرانی دانش بودند. در مجموع همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شد، ۲۷ نفر در پژوهش مشارکت داشتند که شامل ۵ کارمند مجلس، ۵ نماینده ادوار، ۵ نماینده فعلی، ۵ کارشناس مرکز پژوهش‌ها، ۴ کارشناس کمیسیون و ۳ عضو هیئت علمی بود. سابقه حرفه‌ای مشارکت‌کنندگان بین ۱۰ تا ۲۵ سال متغیر بود و تنوع تخصصی آنان امکان دستیابی به دیدگاه‌های چندبعدی درباره دانش و خط‌مشی‌گذاری پارلمانی را فراهم ساخت.

جدول ۱. اطلاعات جمعیت شناختی مشارکت‌کنندگان

شناسه	نقش مصاحبه‌شونده	جنسیت	آخرین مدرک تحصیلی	سابقه مرتبط (سال)	حوزه تجربی
PA	کارمند مجلس	مرد	کارشناسی ارشد	۱۰ سال	گردش مکاتبات و انتقال اطلاعات سازمانی
PB	کارمند مجلس	مرد	کارشناسی ارشد فناوری اطلاعات	۱۲ سال	مدیریت سامانه‌های اطلاعاتی مجلس
PC	کارمند مجلس	زن	کارشناسی ارشد	۱۵ سال	بایگانی اسناد و مستندسازی
PD	کارمند مجلس	مرد	کارشناسی ارشد حقوق	۱۸ سال	فرایندهای تقنینی
PE	کارمند مجلس	زن	کارشناسی ارشد	۱۰ سال	تهیه گزارش‌های پشتیبان
PF	نماینده ادوار	مرد	دکتری	۲۵ سال	قانون‌گذاری کلان
PG	نماینده ادوار	مرد	کارشناسی ارشد اقتصاد	۲۲ سال	خط‌مشی‌گذاری اقتصادی
PH	نماینده ادوار	مرد	دکتری	۲۸ سال	تعامل با دولت و حکمرانی اجرایی
PI	نماینده ادوار	مرد	کارشناسی ارشد	۲۵ سال	تصمیم‌گیری سیاسی
PJ	نماینده ادوار	مرد	دکتری	۲۲ سال	تعامل با مرکز پژوهش‌ها
PK	نماینده فعلی	مرد	کارشناسی ارشد	۱۸ سال	تصمیم‌گیری میتنی بر داده
PL	نماینده فعلی	مرد	کارشناسی ارشد	۱۷ سال	تصمیم‌گیری سریع در صحن
PM	نماینده فعلی	مرد	کارشناسی ارشد	۱۵ سال	مسائل محلی و منطقه‌ای

شناسه	نقش مصاحبه‌شونده	جنسیت	آخرین مدرک تحصیلی	سابقه مرتبط (سال)	حوزه تجربی
PN	نماینده فعلی	مرد	دکتری	۲۰ سال	فعالیت در کمیسیون‌ها
PO	نماینده فعلی	مرد	کارشناسی ارشد	۱۸ سال	تعامل با ذی‌نفعان
PP	کارشناس مرکز پژوهش‌ها	مرد	دکتری	۱۵ سال	تحلیل سیاستی
PQ	کارشناس مرکز پژوهش‌ها	مرد	دکتری	۱۸ سال	مدل‌سازی و تحلیل پیشرفته
PR	کارشناس مرکز پژوهش‌ها	زن	دکتری	۲۰ سال	ارزیابی سیاست
PS	کارشناس مرکز پژوهش‌ها	مرد	دکتری	۲۵ سال	تعامل با دانشگاه‌ها
PT	کارشناس مرکز پژوهش‌ها	مرد	دکتری	۲۲ سال	معماری دانش و اطلاعات
PU	کارشناس کمیسیون	مرد	کارشناسی ارشد	۱۲ سال	تلفیق اطلاعات در تصمیم‌سازی
PV	کارشناس کمیسیون	زن	کارشناسی ارشد	۱۰ سال	کار در شرایط فوریت
PW	کارشناس کمیسیون	مرد	کارشناسی ارشد	۱۵ سال	تحلیل داده‌های اجرایی
PX	کارشناس کمیسیون	زن	کارشناسی ارشد	۱۵ سال	مستندسازی و حافظه سازمانی
PY	عضو هیئت علمی	مرد	دکتری	۲۰ سال	خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد
PZ	عضو هیئت علمی	زن	دکتری	۲۰ سال	روش‌شناسی پژوهش
PAA	عضو هیئت علمی	مرد	دکتری	۲۵ سال	حکمرانی دانش

نمونه‌گیری به صورت هدفمند آغاز شد و در ادامه با استفاده از روش گلوله‌برفی ادامه یافت. معیار اصلی انتخاب مشارکت‌کنندگان، برخورداری از تجربه تخصصی و نقش مستقیم در فرایندهای تقنینی، خط‌مشی‌گذاری، تحلیل خط‌مشی، تولید دانش و تصمیم‌سازی پارلمانی بود. فرایند نمونه‌گیری تا دستیابی به اشباع نظری ادامه یافت؛ به این معنا که پس از انجام مصاحبه‌ها، داده‌های جدید منجر به شکل‌گیری مفهوم یا مقوله تازه‌ای نشد و روابط میان مقولات تثبیت گردید.

گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته حضوری انجام شد. بازه زمانی انجام مصاحبه‌ها از پاییز ۱۴۰۴ تا بهار ۱۴۰۵ بود. میانگین مدت هر مصاحبه حدود ۴۵ دقیقه بود. به منظور افزایش دقت در ثبت داده‌ها، مصاحبه‌ها با رضایت مشارکت‌کنندگان ضبط صوتی شدند و هم‌زمان یادداشت‌برداری میدانی نیز انجام گرفت. پرسش‌های مصاحبه پیرامون ماهیت دانش در فرایند خط‌مشی‌گذاری، ویژگی‌های دانش تصمیم‌یار، چالش‌های استفاده از دانش در مجلس و نیازهای دانشی نمایندگان و کارشناسان در مراحل مختلف خط‌مشی‌گذاری طراحی شد.

تحلیل داده‌ها هم‌زمان با فرایند گردآوری داده‌ها و مبتنی بر منطق مقایسه مستمر در نظریه داده‌بنیاد گلیزری انجام شد. داده‌ها پس از پیاده‌سازی، در نرم‌افزار MAXQDA نسخه ۲۶،۲،۱ تحلیل شدند. فرایند تحلیل شامل کدگذاری باز، کدگذاری انتخابی و کدگذاری نظری بود (عابدسعیدی و امیرعلی اکبری^۱، ۲۰۱۵). در مرحله کدگذاری باز، مفاهیم اولیه از دل داده‌ها استخراج و برچسب‌گذاری شدند. سپس در مرحله کدگذاری انتخابی، ارتباط میان مقولات اصلی شناسایی و مقوله‌های محوری شکل گرفت. در پایان، در مرحله کدگذاری نظری، روابط میان مقولات تبیین و الگوی مفهومی نهایی پژوهش تدوین شد. همچنین در طول فرایند تحلیل، از یادداشت‌برداری نظری برای ثبت ایده‌ها، روابط مفهومی و حساسیت نظری پژوهشگر استفاده شد.

به منظور افزایش اعتبار و قابلیت اعتماد پژوهش، از چند راهبرد استفاده شد. بازبینی مشارکت‌کنندگان برای اطمینان از صحت برداشت‌ها و تفاسیر پژوهشگر انجام گرفت (بیرت و دیگران^۲، ۲۰۱۶). همچنین یافته‌ها و فرایند کدگذاری توسط برخی صاحب‌نظران و هم‌تایان علمی مورد بررسی قرار گرفت (دیار و دیگران^۳، ۲۰۱۹). افزون بر این، توافق کدگذاران در تحلیل بخشی از داده‌ها مورد توجه قرار گرفت تا انسجام و ثبات مفهومی کدها افزایش یابد (اوکانر و جاف^۴، ۲۰۲۰).

^۱. Abedsaeidi & Amiraliakbari

^۲. Birt et al.

^۳. Díaz et al.

^۴. O'Connor & Joffe

در این پژوهش، اصول اخلاق پژوهش رعایت شد. پیش از انجام مصاحبه‌ها، رضایت آگاهانه مشارکت‌کنندگان اخذ گردید و به آنان اطمینان داده شد که اطلاعات ارائه‌شده صرفاً در چارچوب اهداف علمی پژوهش مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین به‌منظور حفظ محرمانگی، مشخصات هویتی مشارکت‌کنندگان در فرایند تحلیل و گزارش یافته‌ها محرمانه باقی ماند.

یافته‌های پژوهش

گام نخست، کدگذاری باز: در این مرحله، متن کامل مصاحبه‌ها به‌صورت مکرر مطالعه و بازخوانی شد تا درک عمیقی از محتوای داده‌ها حاصل گردد. سپس داده‌ها به واحدهای معنایی در قالب جملات و پاراگراف‌های مرتبط با مفهوم اصلی تفکیک شدند. هر واحد معنایی چندین بار مورد بررسی قرار گرفت و متناسب با محتوای آن، کدهای اولیه استخراج و ثبت شد. در ادامه، کدهای به‌دست‌آمده بر پایه شباهت‌ها و قرابت‌های معنایی دسته‌بندی شدند. این فرایند هم‌زمان با افزوده شدن هر مصاحبه جدید به‌صورت مستمر تکرار گردید. متن مصاحبه‌ها که پیش‌تر در قالب فایل متنی وارد نرم‌افزار شده بود، چندین مرتبه بازبینی و خطاهای نگارشی و املائی آن اصلاح شد. سپس داده‌ها در محیط نرم‌افزار MaxQDA تحلیل و نکات کلیدی مصاحبه‌ها کدگذاری شدند. در مرحله کدگذاری باز، در ابتدا ۶۷۰ کد اولیه استخراج شد که پس از حذف کدهای تکراری و ادغام کدهای مترادف، در نهایت ۱۱۳ کد باز نهایی شناسایی گردید. نمونه‌هایی از متن مصاحبه‌ها و کدهای استخراج‌شده در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. نمونه‌هایی از متن مصاحبه‌ها و کدهای شناسایی شده

کدهای باز	متن مصاحبه
چندمنبعی بودن دانش خط‌مشی	اگر کسی بخواهد یک تصویر کامل از یک مسئله داشته باشد، باید از چندین منبع اطلاعات جمع‌آوری کند. نبود هماهنگی بین نهادهایی که داده تولید می‌کنند هم مشکل‌ساز است. هر کدام روش خاص خودشان را دارند و این باعث می‌شود داده‌ها به راحتی قابل مقایسه یا تجمیع نباشد. (PK, Pos. 13)
قابل اعتماد بودن دانش	مشخصات همراه اطلاعات هم به نظر اهمیت دارد یعنی هر سند یا داده‌ای باید یک سری توضیحات همراه خودش داشته باشد؛ مثلاً اینکه از کجا آمده، چه زمانی تولید شده، مربوط به چه موضوعی است و تا چه حد قابل اعتماد است. (PT, Pos. 9)
مسئله نیاز به داده‌های پایه	به این نکته توجه داشته باشید که همه افراد به داده خام نیاز ندارند؛ مثلاً یک نماینده یا مدیر نمی‌تواند حجم زیادی از داده را بررسی کند. چیزی که نیاز دارد، یک جمع‌بندی روشن و قابل فهم است؛ یعنی بداند روندها چگونه است، چه گزینه‌هایی وجود دارد و هر گزینه چه پیامدی دارد. (PB, Pos. 7)
نیاز به تحلیل عمیق‌تر مسئله	اگر به کل فرایند نگاه کنیم، می‌بینیم که نیازهای اطلاعاتی در هر مرحله متفاوت است. در ابتدا، برای شناخت مسئله، داده‌های اولیه و آمار اهمیت دارد. در مراحل بعد، تحلیل‌ها و بررسی‌های عمیق‌تر مطرح می‌شود. (PB, Pos. 14)
دانش زمان‌مند	در تجربه‌ای که خودم داشتم، زمانی که یک موضوع در قالب یک خلاصه کوتاه و دقیق ارائه می‌شد؛ مثلاً در حد یک صفحه یا حتی چند بند مشخص خیلی بیشتر مورد استفاده قرار می‌گرفت. چون نماینده می‌توانست در همان زمان کوتاه، تصویر کلی موضوع را درک کند. (PL, Pos. 7)

گام دوم، خوشه‌بندی مفهومی: پس از انجام کدگذاری باز و مقایسه مستمر داده‌ها با یکدیگر، مفاهیم مشابه و هم‌پوشان در قالب خوشه‌های مفهومی سازماندهی شدند تا امکان شکل‌گیری مقولات اولیه فراهم شود. در این مرحله، تمرکز بر شناسایی الگوهای تکرارشونده، روابط مفهومی میان کدها و استخراج ابعاد اصلی مرتبط با ماهیت، ویژگی‌ها و نیازهای دانشی خط‌مشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی ایران بود. بر این اساس، کدهای باز در قالب چند مقوله محوری شامل ماهیت چندمنبعی و زمینه‌مند دانش خط‌مشی، زمان‌مندی و دسترسی به دانش موردنیاز در زمان مناسب، ویژگی‌های دانش قابل استفاده در خط‌مشی‌گذاری، نیازهای دانشی مرحله‌مند، حافظه خط‌مشی و یادگیری نهادی، معماری و زیرساخت مدیریت دانش و همچنین شکاف‌ها و موانع دانشی خوشه‌بندی شدند. جدول ۳، ساختار اولیه این مقولات و خوشه‌های مفهومی متناظر با آن‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۳. خوشه‌بندی مفهومی کدهای باز

مقوله اصلی	خوشه‌های مفهومی	کدهای باز مرتبط
ماهیت چندمنبعی و ترکیبی دانش خطمشی	تنوع منابع دانش	چندمنبعی بودن دانش خطمشی؛ ترکیب داده‌های اجرایی، علمی و میدانی؛ حضور منابع رسمی و غیررسمی؛ نقش تجربه‌های فردی؛ استفاده از دانش دانشگاهی؛ استفاده از دانش اجرایی
	ناهمگونی و تعارض اطلاعات	تعارض داده‌ها؛ چند روایتی بودن واقعیت؛ ناسازگاری اطلاعات منابع مختلف؛ تفاوت برداشت‌ها از مسئله
	تعاملی بودن شکل‌گیری دانش	شکل‌گیری دانش در جلسات کمیسیون؛ تعامل بازیگران در تولید دانش؛ نقش گفتگوهای رسمی و غیررسمی؛ دانش حاصل از تعاملات نهادی
زمینه‌مندی و سیاسی بودن دانش خطمشی	تأثیر بستر سیاسی	سیاسی بودن تصمیم‌گیری؛ تأثیر فشارهای سیاسی؛ تأثیر فضای اجتماعی؛ ملاحظات منطقه‌ای؛ نقش ذی‌نفعان
	زمینه‌محور بودن دانش	وابستگی دانش به شرایط تصمیم؛ وابستگی دانش به زمان و موقعیت؛ تأثیر زمینه نهادی بر استفاده از دانش؛ تغییر نوع دانش در شرایط مختلف
	ذی‌نفع‌محوری دانش	تأثیر منافع ذی‌نفعان؛ حضور دیدگاه‌های متعارض؛ نقش دستگاه‌های اجرایی؛ نقش گروه‌های ذی‌نفوذ
زمان‌مندی و دسترسی به دانش موردنیاز در زمان مناسب در خطمشی‌گذاری	فشار زمانی	محدودیت زمان؛ تصمیم‌گیری زمان‌فشرده؛ نیاز به جمع‌بندی سریع؛ فشار برای ارائه فوری نتیجه
	ضرورت دسترسی سریع	دسترسی فوری به اطلاعات؛ بازیابی سریع دانش؛ آماده بودن تحلیل‌ها؛ اهمیت اطلاعات به‌هنگام
	فشرده‌سازی دانش	دانش خلاصه‌شده؛ تحلیل‌های کوتاه و کاربردی؛ بسته سیاستی؛ جمع‌بندی تصمیم‌یار
ویژگی‌های دانش قابل استفاده در خطمشی‌گذاری	اعتبار و اعتمادپذیری	قابل‌اعتماد بودن دانش؛ شفافیت منشأ داده؛ اعتبار اطلاعات؛ ارزیابی منابع؛ بی‌طرفی دانش
	قابلیت استفاده	کاربردی بودن دانش؛ قابل‌فهم بودن اطلاعات؛ ترجمه دانش علمی؛ تصمیم‌یار بودن دانش؛ قابلیت استفاده در زمان محدود
	سازمان‌یافتگی دانش	استانداردسازی اطلاعات؛ قالب مشترک گزارش‌ها؛ دسته‌بندی اطلاعات؛ وجود فراداده؛ قابلیت بازیابی
نیازهای دانشی مرحله‌مند خطمشی‌گذاری	نیازهای دانشی مسئله‌شناسی	داده‌های پایه؛ شناخت وضعیت موجود؛ تحلیل روندها؛ شناخت ابعاد مسئله؛ تصویر کلی از وضعیت
	نیازهای دانشی بررسی و تحلیل	تحلیل تخصصی؛ مقایسه گزینه‌ها؛ تحلیل پیامدها؛ تجربه سایر کشورها؛ تحلیل امکان اجرا
	نیازهای دانشی تصمیم‌گیری	جمع‌بندی روشن؛ خلاصه سیاستی؛ توصیه سیاستی؛ تحلیل فشرده؛ اطلاعات فوری
حافظه خطمشی و یادگیری نهادی	نیازهای دانشی نظارت	داده‌های اجرایی؛ بازخورد سیاست؛ ارزیابی پیامدها؛ حافظه خطمشی؛ رجوع به سوابق
	ثبت و مستندسازی	ثبت استدلال‌ها؛ ثبت فرایند تصمیم؛ مستندسازی مذاکرات؛ ذخیره سوابق کمیسیون
	حافظه سازمانی	نگهداری تجربه‌ها؛ جلوگیری از خروج دانش؛ حفظ تجربه‌های کارشناسی؛ ذخیره دانش نهادی
معماری و زیرساخت مدیریت دانش	یادگیری خطمشی	استفاده مجدد از تجربه‌ها؛ جلوگیری از تکرار خطا؛ رجوع به تصمیم‌های قبلی؛ یادگیری از سیاست‌های گذشته
	معماری اطلاعات	ساختاردهی اطلاعات؛ نقشه دانش؛ معماری دانش خطمشی؛ استانداردسازی سامانه‌ها
	یکپارچگی اطلاعات	اتصال سامانه‌ها؛ جمع‌آوری اطلاعات؛ حذف پراکندگی داده‌ها؛ همگرایی منابع اطلاعاتی
شکاف‌ها و موانع دانشی در خطمشی‌گذاری	ابزارهای دانشی	ابزارهای جستجو؛ بانک‌های اطلاعاتی؛ سامانه‌های تحلیل؛ سیستم‌های بازیابی اطلاعات
	موانع ساختاری	پراکندگی سامانه‌ها؛ نبود استاندارد مشترک؛ ضعف یکپارچگی اطلاعات
	موانع دانشی	نبود دانش آماده؛ دشواری تبدیل اطلاعات به دانش؛ ضعف ترجمه دانش علمی
	موانع زمانی و سازمانی	کمبود وقت؛ فشار تصمیم‌گیری؛ محدودیت فرصت تحلیل؛ دشواری دسترسی سریع
موانع نهادی و فرهنگی	موانع نهادی و فرهنگی	ضعف نگاه کلان دانشی؛ وابستگی اطلاعات به افراد؛ ضعف اعتماد دانشی؛ ارتباطات غیرساختارمند

بررسی مقولات و خوشه‌های مفهومی نشان می‌دهد که دانش موردنیاز در فرایند خطمشی‌گذاری مجلس، ماهیتی چندبعدی، شبکه‌ای و مرحله‌مند دارد و صرفاً به تولید یا دسترسی به اطلاعات محدود نشد. یافته‌ها نشان دادند که دانش خطمشی در مجلس، تحت تأثیر عواملی همچون تنوع منابع اطلاعاتی، فشار زمانی، زمینه‌های سیاسی و نهادی، تعامل بازیگران مختلف و نیاز به تصمیم‌گیری سریع و مبتنی بر شواهد شکل می‌گیرد. همچنین، مقولات استخراج‌شده بیانگر آن است که اثربخشی دانش در خطمشی‌گذاری وابسته به ویژگی‌هایی نظیر اعتبار، استاندارد بودن، قابلیت بازیابی، خلاصه‌سازی و تصمیم‌یار بودن اطلاعات است.

در کنار این موارد، داده‌ها نشان دادند که نیازهای دانشی نمایندگان و کارشناسان در مراحل مختلف فرایند خط‌مشی‌گذاری از شناسایی مسئله تا نظارت و ارزیابی، متفاوت و مرحله‌مند است و هر مرحله، به نوع خاصی از دانش و شیوه متفاوتی از ارائه اطلاعات نیاز دارد. علاوه بر این، نقش حافظه خط‌مشی، معماری دانش، یکپارچگی اطلاعات و وجود زیرساخت‌های منسجم مدیریت دانش به‌عنوان پیش‌نیازهای اصلی پشتیبانی دانشی از خط‌مشی‌گذاری در مجلس برجسته شد.

گام سوم، مقوله محوری: براساس منطق گراند تئوری گلیزری و از طریق مقایسه مستمر میان کدهای باز، خوشه‌های مفهومی و مقولات استخراج‌شده، مقوله‌ای که بیشترین قدرت تبیین‌کنندگی، قابلیت پیونددهندگی، فراگیری مفهومی و ارتباط با سایر مقولات را داشت، به‌عنوان «مقوله محوری» انتخاب شد. در رویکرد گلیزری، مقوله محوری باید توانایی توضیح بخش عمده‌ای از الگوهای موجود در داده‌ها را داشته باشد و سایر مقولات را در قالب یک منطق مفهومی منسجم به یکدیگر متصل کند. بر این اساس، تحلیل روابط میان مقولات نشان داد که تمامی ابعاد استخراج‌شده شامل ماهیت چندمنبعی و زمینه‌مند دانش خط‌مشی، ویژگی‌های دانش قابل استفاده، نیازهای دانشی مرحله‌مند نمایندگان و کارشناسان، حافظه خط‌مشی و یادگیری نهادی، زیرساخت‌ها و معماری دانش، زمان‌مندی و فوریت اطلاعات و همچنین تعاملات شبکه‌ای میان بازیگران دانشی، در نهایت حول مفهوم محوری «زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش برای پشتیبانی خط‌مشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی ایران» سازمان یافت.

این مقوله محوری بیانگر آن است که پشتیبانی دانشی از فرایند خط‌مشی‌گذاری در مجلس، صرفاً حاصل وجود اطلاعات یا سامانه‌های اطلاعاتی نیست، بلکه نتیجه شکل‌گیری یک زیست‌بوم شبکه‌ای از بازیگران، جریان‌های دانشی، زیرساخت‌های اطلاعاتی، تعاملات نهادی و فرایندهای تحلیلی است که در تعامل مستمر با یکدیگر عمل می‌کنند. در این زیست‌بوم، دانش خط‌مشی از طریق ارتباط میان مجلس، مرکز پژوهش‌ها، کمیسیون‌ها، دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها، دستگاه‌های اجرایی، کارشناسان و ذی‌نفعان تولید، تجمیع، تحلیل، ترجمه، تسهیم و بازتولید می‌شود و در نهایت به دانشی تصمیم‌یار و قابل استفاده در فرایند خط‌مشی‌گذاری تبدیل می‌گردد. یافته‌ها همچنین نشان داد که ویژگی‌هایی نظیر دسترسی سریع، استانداردسازی اطلاعات، یکپارچگی سامانه‌ها، ثبت حافظه خط‌مشی و توانایی تلفیق و خلاصه‌سازی دانش، از ارکان اصلی عملکرد این زیست‌بوم محسوب می‌شوند.

بر این اساس، مقوله محوری پژوهش حاضر نه تنها توانست ارتباط میان مقولات مختلف را تبیین کند، بلکه بستری مفهومی برای شکل‌گیری مدل نهایی پژوهش و تبیین سازوکار پشتیبانی مدیریت دانش از فرایند خط‌مشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی ایران فراهم ساخت.

گام چهارم، کدگذاری نظری: در مرحله کدگذاری نظری، روابط میان مقولات اصلی و مقوله محوری تبیین و منطق نظری حاکم بر ارتباط آن‌ها مشخص می‌شود. در رویکرد گراند تئوری گلیزری، کدگذاری نظری به دنبال آن است که نشان دهد مقولات چگونه در قالب یک الگوی مفهومی منسجم به یکدیگر متصل می‌شوند و چه نوع رابطه‌ای میان آن‌ها وجود دارد. بر این اساس، تحلیل داده‌ها نشان داد که «زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش برای پشتیبانی خط‌مشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی ایران» از طریق مجموعه‌ای از روابط ساختاری، فرایندی، تعاملی و پیامدی با سایر مقولات پیوند پیدا می‌کند. جدول ۴، مهم‌ترین روابط نظری میان مقوله محوری و سایر مقولات را نشان می‌دهد.

جدول ۴. تبیین رابطه نظری با مقوله محوری

مقوله	رابطه نظری با مقوله محوری	تبیین رابطه
ماهیت چندمنبعی و ترکیبی دانش خط‌مشی	رابطه علی	تنوع و پراکندگی منابع دانشی، نیاز به شکل‌گیری زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش را ایجاد می‌کند تا امکان تجمیع، تلفیق و همگرایی اطلاعات فراهم شود.
زمینه‌مندی و سیاسی بودن دانش خط‌مشی	رابطه زمینه‌ای	فضای سیاسی، نهادی و ذی‌نفع‌محور مجلس، نحوه جریان و استفاده از دانش در زیست‌بوم را شکل می‌دهد و تعیین می‌کند چه نوع دانشی قابلیت استفاده پیدا کند.

مقوله	رابطه نظری با مقوله محوری	تبیین رابطه
زمان‌مندی و دسترسی به دانش موردنیاز در زمان مناسب	رابطه مداخله‌گر	فشار زمانی و ضرورت تصمیم‌گیری سریع، نحوه عملکرد زیست‌بوم دانشی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و موجب تأکید بر دسترسی فوری، تحلیل فشرده و دانش تصمیم‌یار می‌شود.
ویژگی‌های دانش قابل استفاده	رابطه کیفیت‌بخش	ویژگی‌هایی نظیر اعتبار، استاندارد بودن، قابلیت بازیابی و تصمیم‌یار بودن، کیفیت عملکرد زیست‌بوم شبکه‌ای دانش را تعیین می‌کنند.
نیازهای دانشی مرحله‌مند	رابطه جهت‌دهنده	نیازهای متفاوت دانشی در مراحل شناسایی مسئله، بررسی، تصمیم‌گیری و نظارت، مسیر جریان دانش و نوع خروجی‌های زیست‌بوم را مشخص می‌کند.
حافظه خط‌مشی و یادگیری نهادی	رابطه بازتولیدی و یادگیرنده	ثبت تجربه‌ها، استدلال‌ها و درس‌آموخته‌ها موجب انباشت دانش و یادگیری خط‌مشی در زیست‌بوم می‌شود و چرخه یادگیری نهادی را شکل می‌دهد.
معماری و زیرساخت مدیریت دانش	رابطه زیرساختی	استانداردها، سامانه‌ها، فراداده و معماری دانش، بستر فنی و ساختاری لازم برای شکل‌گیری و عملکرد زیست‌بوم را فراهم می‌کنند.
شکاف‌ها و موانع دانشی	رابطه محدودکننده	عواملی نظیر پراکندگی اطلاعات، نبود استاندارد مشترک، ضعف رهبری دانشی و جزیره‌ای بودن سامانه‌ها، عملکرد زیست‌بوم را محدود و کارایی آن را کاهش می‌دهند.
بازیگران و شبکه‌های دانشی	رابطه شبکه‌ای و تعاملی	تعامل میان مجلس، مرکز پژوهش‌ها، دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها، دستگاه‌های اجرایی و کارشناسان، جریان تولید، انتقال و ترجمه دانش را در زیست‌بوم ممکن می‌سازد.
دانش تصمیم‌یار	رابطه پیامدی	خروجی نهایی زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش، تولید دانشی است که قابلیت پشتیبانی از تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد را داشته باشد.
یادگیری خط‌مشی و مجلس یادگیرنده	رابطه پیامدی و تکاملی	عملکرد مستمر زیست‌بوم موجب شکل‌گیری حافظه نهادی، کاهش تکرار خطاها و تبدیل مجلس به سازمانی یادگیرنده می‌شود.

تحلیل نظری روابط میان مقولات نشان داد که زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش در مجلس، در پاسخ به پیچیدگی، چندمنبعی بودن و زمان‌فشرده‌گی فرایند خط‌مشی‌گذاری شکل می‌گیرد. در این زیست‌بوم، زیرساخت‌های دانشی و معماری اطلاعاتی، بستر لازم برای گردآوری، سازمان‌دهی و جریان دانش را فراهم می‌کنند و بازیگران مختلف از طریق تعاملات شبکه‌ای، دانش را تولید، تفسیر، ترجمه و تسهیم می‌نمایند. هم‌زمان، ویژگی‌های دانش قابل استفاده و نیازهای دانشی مرحله‌مند، نوع و کیفیت خروجی‌های زیست‌بوم را جهت‌دهی می‌کنند. در این میان، حافظه خط‌مشی و یادگیری نهادی، موجب بازتولید تجربه‌ها و تقویت یادگیری خط‌مشی در چرخه تصمیم‌گیری می‌شود. در مقابل، عواملی نظیر پراکندگی اطلاعات، نبود استانداردهای مشترک، ضعف یکپارچگی سامانه‌ها و محدودیت‌های زمانی، عملکرد این زیست‌بوم را محدود می‌کنند. در نهایت، پیامد عملکرد زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش، شکل‌گیری دانش تصمیم‌یار، ارتقای کیفیت تحلیل‌ها، تقویت تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد و حرکت مجلس به‌سوی یک نهاد یادگیرنده و دانش‌بنیان است.

گام پنجم، مدل نهایی پژوهش: مطابق با شکل ۲ یافته‌های پژوهش نشان داد که خط‌مشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی ایران، فرایندی پیچیده، چندمنبعی، زمان‌فشرده و متأثر از تعاملات نهادی و سیاسی است که در آن تصمیم‌گیری صرفاً بر پایه اطلاعات رسمی یا تحلیل‌های منفرد شکل نمی‌گیرد، بلکه نتیجه تعامل میان جریان‌های متنوع دانشی، بازیگران مختلف و شرایط زمینه‌ای خط‌مشی‌گذاری است. در چنین فضایی، مسئله اصلی کمبود اطلاعات نیست، بلکه چگونگی سازمان‌دهی، تلفیق، تحلیل، ترجمه و استفاده از دانش در فرایند تصمیم‌سازی است. بر همین اساس، تحلیل داده‌ها نشان داد که پشتیبانی مؤثر از خط‌مشی‌گذاری مجلس نیازمند شکل‌گیری «زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش» است؛ زیست‌بومی که در آن، دانش خط‌مشی از طریق ارتباط و تعامل میان مجلس، کمیسیون‌ها، مرکز پژوهش‌ها، دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها، دستگاه‌های اجرایی، کارشناسان و ذی‌نفعان تولید و بازتولید می‌شود.

شکل ۲. الگوی زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش برای پشتیبانی از خط‌مشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی

در این زیست‌بوم، ماهیت دانش خط‌مشی به‌عنوان دانشی چندمنبعی، زمینه‌مند، تعاملی و زمان‌مند شناخته می‌شود. داده‌ها نشان دادند که دانش موردنیاز نمایندگان و کارشناسان در مراحل مختلف خط‌مشی‌گذاری، متناسب با نوع مسئله، مرحله تصمیم‌گیری و شرایط زمانی تغییر می‌کند. در مرحله شناسایی مسئله، نیاز به داده‌های پایه، شناخت وضعیت موجود و تصویر کلی از مسئله وجود دارد؛ در مرحله بررسی و تحلیل، نیاز به تحلیل تخصصی، مقایسه گزینه‌ها و تحلیل پیامدها برجسته می‌شود؛ در مرحله تصمیم‌گیری، دانش باید به‌صورت فشرده، خلاصه و تصمیم‌یار ارائه شود؛ و در مرحله نظارت، داده‌های اجرایی، حافظه خط‌مشی و درس‌آموخته‌های سیاسی اهمیت پیدا می‌کند؛ بنابراین، نیازهای دانشی در مجلس ماهیتی مرحله‌مند و فرایندی دارند و مدیریت دانش باید متناسب با این تفاوت‌ها عمل کند.

تحلیل داده‌ها همچنین نشان داد که ویژگی‌های دانش قابل استفاده در خط‌مشی‌گذاری، نقش تعیین‌کننده‌ای در کارآمدی تصمیم‌گیری دارند. اعتبار اطلاعات، شفافیت منشأ داده‌ها، استاندارد بودن قالب گزارش‌ها، قابلیت بازیابی، بهنگام بودن اطلاعات و امکان استفاده سریع از دانش در شرایط فشار زمانی، از جمله ویژگی‌هایی هستند که استفاده مؤثر از دانش را ممکن می‌سازند. در مقابل، عواملی مانند ناهمگونی قالب‌های اطلاعاتی، جزیره‌ای بودن سامانه‌ها، ضعف استانداردهای مشترک، دشواری بازیابی اطلاعات، نبود فراداده و محدودیت زمانی، موجب کاهش قابلیت استفاده از دانش در خط‌مشی‌گذاری می‌شوند.

در این میان، معماری دانش و زیرساخت‌های اطلاعاتی به‌عنوان بستر ساختاری زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش عمل می‌کنند. یافته‌ها نشان دادند که استانداردسازی اطلاعات، وجود نظام طبقه‌بندی مشترک، اتصال سامانه‌های اطلاعاتی، فراداده‌محوری و طراحی معماری دانش خط‌مشی، زمینه لازم برای انسجام اطلاعات و جریان مؤثر دانش را فراهم می‌سازند. علاوه بر این، حافظه خط‌مشی و یادگیری نهادی به‌عنوان یکی از ابعاد محوری مدل، نقش مهمی در جلوگیری از تکرار خطاهای سیاسی و استفاده مجدد از تجربه‌های گذشته ایفا می‌کند. ثبت استدلال‌ها، مستندسازی مذاکرات، ذخیره سوابق کمیسیون‌ها و استخراج درس‌آموخته‌های سیاسی، موجب شکل‌گیری حافظه سازمانی و تقویت یادگیری خط‌مشی در مجلس می‌شود.

در سطح شبکه‌ای، کارشناسان کمیسیون‌ها، مرکز پژوهش‌ها، اندیشکده‌ها و نهادهای واسطه، نقش میانجی‌گری و ترجمه دانش را برعهده دارند. این بازیگران، اطلاعات پراکنده و تخصصی را به دانشی قابل استفاده برای تصمیم‌گیران تبدیل می‌کنند و از طریق تلفیق و همگرایی اطلاعات، تصویر جامع‌تری از مسائل سیاسی ارائه می‌دهند. به همین دلیل، مدیریت دانش در مجلس صرفاً به

ذخیره اطلاعات محدود نمی‌شود، بلکه به فرایند شبکه‌ای تولید، ترجمه، تلفیق و جریان دانش در زیست‌بوم خط‌مشی‌گذاری تبدیل می‌گردد.

در پایان، عملکرد مؤثر زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش، به شکل‌گیری دانش تصمیم‌یار، ارتقای کیفیت تحلیل‌های سیاستی، تقویت تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد، افزایش انسجام تصمیم‌ها، کاهش تصمیم‌گیری جزیره‌ای و تبدیل مجلس به سازمانی یادگیرنده منجر می‌شود؛ بنابراین، مدل نهایی پژوهش نشان می‌دهد که پشتیبانی دانشی از خط‌مشی‌گذاری مجلس، نیازمند گذار از مدیریت پراکنده اطلاعات به سمت شکل‌گیری زیست‌بوم شبکه‌ای، یکپارچه و زمان‌مند مدیریت دانش خط‌مشی است.

بحث

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که خط‌مشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی ایران ماهیتی پیچیده، چندمنبعی، شبکه‌ای و زمان‌مند دارد و پشتیبانی دانشی از آن صرفاً به تولید یا ذخیره اطلاعات محدود نمی‌شود، بلکه نیازمند شکل‌گیری یک «زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش» است که بتواند جریان تولید، تجمیع، تحلیل، ترجمه و استفاده از دانش را در فرایند خط‌مشی‌گذاری سازمان‌دهی کند. این یافته با ادبیات خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد همسو است که تأکید می‌کند مسئله اصلی نظام‌های خط‌مشی‌گذاری معاصر، کمبود داده و اطلاعات نیست، بلکه ضعف در استفاده مؤثر از دانش در تصمیم‌گیری عمومی است (سمپه و دیگران^۱، ۲۰۲۵؛ سازمان همکاری و توسعه اقتصادی^۲، ۲۰۲۰). همچنین پژوهش‌های حوزه خط‌مشی‌گذاری آگاه از شواهد نشان داده‌اند که شکاف میان تولید دانش و استفاده از آن در تصمیم‌گیری، یکی از چالش‌های اساسی حکمرانی عمومی است و وجود ساختارهای نهادی و فرایندهای دانشی منسجم برای پر کردن این شکاف ضروری است (اونکه و دیگران^۳، ۲۰۲۳).

یکی از مهم‌ترین یافته‌های پژوهش حاضر، ماهیت شبکه‌ای دانش خط‌مشی در مجلس بود. داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها نشان دادند که دانش مورد استفاده در فرایند تقنین، حاصل تعامل میان بازیگران مختلف از جمله کمیسیون‌ها، مرکز پژوهش‌ها، دستگاه‌های اجرایی، دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها و ذی‌نفعان است و نه محصول یک نهاد منفرد. این یافته با رویکردهای حکمرانی شبکه‌ای و شبکه‌های خط‌مشی همخوانی دارد که خط‌مشی‌گذاری را نتیجه تعامل میان کنشگران مختلف می‌دانند. همچنین نتایج پژوهش حاضر با مطالعات مرتبط با خط‌مشی‌گذاری آگاه از شواهد همسو است که بر ضرورت اتصال زیست‌بوم‌های علمی و سیاستی تأکید دارند (تاپ و دیگران^۴، ۲۰۱۸). با این حال، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که این ارتباطات در مجلس ایران عمدتاً غیرساختارمند، وابسته به روابط فردی و فاقد معماری دانشی مشخص است؛ موضوعی که موجب گسست میان دانش علمی و تصمیم‌گیری تقنینی می‌شود. این یافته، مطالعات پیشین درباره ضعف نهادهای واسطه و فقدان سازوکارهای انتقال دانش در خط‌مشی‌گذاری عمومی را تأیید می‌کند (میتلشتات، ۲۰۲۵).

از دیگر یافته‌های مهم پژوهش، نقش «زمان‌مندی دانش» در خط‌مشی‌گذاری پارلمانی بود. برخلاف بسیاری از مدل‌های کلاسیک مدیریت دانش که بیشتر بر ذخیره و انباشت دانش تأکید دارند، یافته‌های این پژوهش نشان داد که در فضای واقعی کمیسیون‌های مجلس، سرعت دسترسی به اطلاعات، خلاصه‌سازی دانش، آماده بودن تحلیل‌ها و قابلیت استفاده فوری از اطلاعات اهمیت بیشتری دارد (میتلشتات، ۲۰۲۴). این یافته با پژوهش‌های مرتبط با خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد همخوانی دارد که تأکید می‌کنند شواهد باید «در زمان مناسب» در اختیار سیاست‌گذار قرار گیرد تا قابلیت استفاده پیدا کند (تاپ و دیگران، ۲۰۱۸). درواقع، در بسیاری از مصاحبه‌ها مسئله اصلی نه نبود دانش، بلکه نبود دسترسی سریع و تصمیم‌یار به دانش در شرایط فشار زمانی عنوان شد؛ بنابراین، یافته حاضر نشان می‌دهد که مدیریت دانش در مجلس باید ماهیتی «زمان‌مند» داشته باشد و مفهوم «دانش تصمیم‌یار زمان‌مند» را می‌توان یکی از نوآوری‌های نظری این پژوهش دانست.

^۱. Sempé et al

^۲. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

^۳. Uneke et al

^۴. Topp et al

یافته‌های پژوهش همچنین نشان داد که دانش خط‌مشی در مجلس، ماهیتی مرحله‌مند دارد و نیازهای دانشی نمایندگان و کارشناسان در مراحل مختلف خط‌مشی‌گذاری متفاوت است. در مرحله شناسایی مسئله، داده‌های پایه و شناخت وضعیت موجود اهمیت دارد؛ در مرحله بررسی و تحلیل، تحلیل تخصصی، مقایسه گزینه‌ها و تجربه‌های سایر کشورها برجسته می‌شود؛ در مرحله تصمیم‌گیری، نیاز به دانش خلاصه، فشرده و تصمیم‌یار افزایش می‌یابد؛ و در مرحله نظارت، داده‌های اجرایی و حافظه خط‌مشی اهمیت پیدا می‌کند. این یافته با ادبیات مدیریت دانش و تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد همسو است که بر وابستگی نوع دانش به زمینه و مرحله تصمیم‌گیری تأکید دارند (رایماکرز و دیگران^۱، ۲۰۲۶).

یکی دیگر از یافته‌های برجسته پژوهش حاضر، اهمیت حافظه خط‌مشی و یادگیری نهادی بود. داده‌ها نشان دادند که بخش زیادی از تجربه‌های سیاستی، استدلال‌های تصمیم‌گیری و مذاکرات کمیسیون‌ها در حافظه افراد باقی می‌ماند و به حافظه نهادی تبدیل نمی‌شود. این یافته با نظریه‌های حافظه سازمانی همخوانی دارد که تأکید می‌کنند دانش سازمانی تنها زمانی ارزشمند است که ذخیره، بازایی و در تصمیم‌گیری‌های آینده استفاده شود (والش و اونگسون^۲، ۱۹۹۱). همچنین مفهوم «فراموشی سازمانی» که در ادبیات مدیریت دانش مطرح شده است، به‌خوبی با یافته‌های این پژوهش قابل تطبیق است؛ زیرا در مجلس، با تغییر نمایندگان، کارشناسان یا ترکیب کمیسیون‌ها، بخش مهمی از دانش ضمنی و تجربه‌های تقنینی از بین می‌رود و بررسی بسیاری از موضوعات دوباره از نقطه صفر آغاز می‌شود (کرانسدورف^۳، ۲۰۱۷). از این منظر، یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که ثبت استدلال‌های سیاستی، مستندسازی مذاکرات، ذخیره سوابق کمیسیون‌ها و طراحی حافظه خط‌مشی، از پیش‌نیازهای اساسی شکل‌گیری مجلس یادگیرنده است.

نتایج پژوهش همچنین نشان داد که ضعف معماری دانش و پراکندگی سامانه‌های اطلاعاتی از مهم‌ترین موانع پشتیبانی دانشی از خط‌مشی‌گذاری در مجلس است. ناهمگونی قالب گزارش‌ها، نبود استانداردهای مشترک، ضعف فراداده، دشواری بازایی اطلاعات و جزیره‌ای بودن سامانه‌ها، موجب شده است که حتی اطلاعات ارزشمند نیز در بسیاری از موارد قابلیت استفاده مؤثر نداشته باشند. این یافته با مطالعات سازمان همکاری و توسعه اقتصادی درباره ظرفیت‌سازی برای خط‌مشی‌گذاری مبتنی بر شواهد همسو است که بر ضرورت ایجاد زیرساخت‌های دانشی، استانداردسازی داده‌ها، وجود واسطه‌گران دانش و معماری یکپارچه اطلاعاتی در نهادهای عمومی تأکید می‌کنند (سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، ۲۰۲۰؛ حقیقی و تولایی، ۱۴۰۱). همچنین یافته حاضر با مطالعات مرتبط با مدیریت دانش در سازمان‌های عمومی همخوانی دارد که مدیریت دانش را فراتر از فناوری و شامل هماهنگی میان ساختارها، فرایندها، افراد و زیرساخت‌ها می‌دانند.

از منظر نظری، پژوهش حاضر تلاش کرد با استفاده از گراند تئوری گلیزری، نظریه‌ای زمینه‌مند و برآمده از تجربه زیسته کنشگران تقنینی ارائه کند. در این رویکرد، نظریه نه از پیش‌فرض‌های انتزاعی، بلکه از طریق مقایسه مستمر داده‌ها، کدها و مقولات شکل می‌گیرد. یافته‌های پژوهش نشان داد که مقوله محوری «زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش برای پشتیبانی خط‌مشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی ایران» توانایی تبیین ارتباط میان مقولات مختلف را دارد و می‌تواند به‌عنوان چارچوبی نظری برای فهم نحوه جریان دانش در خط‌مشی‌گذاری پارلمانی مورد استفاده قرار گیرد. این مدل نشان می‌دهد که مدیریت دانش در مجلس، فرایندی شبکه‌ای، تعاملی، زمان‌مند و یادگیرنده است و صرفاً به ذخیره اسناد و اطلاعات محدود نمی‌شود.

بر مبنای یافته‌های پژوهش، مقوله محوری «زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش برای پشتیبانی خط‌مشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی ایران» تلاشی برای تبیین چپستی، چرایی و چگونگی جریان دانش در محیط واقعی خط‌مشی‌گذاری پارلمانی است. چپستی این مدل بر این ایده استوار است که دانش در مجلس صرفاً مجموعه‌ای از اطلاعات و گزارش‌ها نیست، بلکه پدیده‌ای پویا، تعاملی، چندمنبعی و زمینه‌مند است که در تعامل میان نمایندگان، کمیسیون‌ها، مرکز پژوهش‌ها، دانشگاه‌ها، دستگاه‌های اجرایی و ذی‌نفعان

^۱. Raymaekers et al

^۲. Walsh & Ungson

^۳. Kransdorff

شکل می‌گیرد. از این منظر، مدیریت دانش در مجلس نه یک سامانه صرف اطلاعاتی، بلکه یک زیست‌بوم شبکه‌ای برای تولید، جریان، ترجمه و استفاده از دانش در تصمیم‌گیری پارلمانی است.

اما چرایی شکل‌گیری این الگو نیز به مسائل ساختاری خطمشی‌گذاری پارلمانی بازمی‌گردد. یافته‌ها نشان داد که مسئله اصلی در مجلس کمبود اطلاعات نیست، بلکه پراکندگی دانشی، ضعف حافظهٔ نهادی، گسست میان دانش علمی و تصمیم‌گیری تقنینی و دشواری تبدیل اطلاعات به دانش تصمیم‌یار است. در چنین شرایطی، وجود یک زیست‌بوم یکپارچه دانشی برای پیوند دادن جریان‌های دانش، تحلیل‌های تخصصی و نیازهای واقعی تصمیم‌گیری ضروری به نظر می‌رسد.

علاوه بر این، چگونگی عمل این زیست‌بوم نیز مبتنی بر روابط شبکه‌ای و جریان مرحله‌مند دانش در فرایند خطمشی‌گذاری است. یافته‌ها نشان داد که نیازهای دانشی در مراحل مختلف خطمشی‌گذاری متفاوت است؛ به گونه‌ای که در مرحلهٔ مسئله‌شناسی، داده‌های پایه و شناخت وضعیت موجود، در مرحلهٔ تحلیل، دانش تخصصی و مقایسه گزینه‌ها، در مرحلهٔ تصمیم‌گیری، دانش فشرده و تصمیم‌یار و در مرحلهٔ نظارت، بازخوردهای اجرایی و حافظهٔ خطمشی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. بر این اساس، مدل نهایی پژوهش نشان می‌دهد که پشتیبانی دانشی از خطمشی‌گذاری پارلمانی مستلزم گذار از مدیریت پراکنده اطلاعات به سمت حکمرانی شبکه‌ای دانش است؛ حکمرانی‌ای که بتواند جریان دانش را در متن فرایند تصمیم‌گیری سازمان‌دهی و تقویت کند.

از منظر کاربردی، یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند مبنایی برای طراحی نظام مدیریت دانش تقنینی در مجلس شورای اسلامی باشد. طراحی معماری یکپارچهٔ دانش، استانداردسازی گزارش‌ها، ایجاد بانک‌های دانش خطمشی، توسعهٔ سامانه‌های جستجوی هوشمند، ثبت حافظهٔ خطمشی، تقویت نهادهای واسطه دانشی و ایجاد سازوکارهای ترجمه دانش علمی برای نمایندگان و کمیسیون‌ها، از مهم‌ترین کاربردهای مدل پیشنهادی است. همچنین، یافته‌ها نشان داد که تقویت ارتباط ساختارمند میان مجلس، دانشگاه‌ها، اندیشکده‌ها و دستگاه‌های اجرایی می‌تواند زمینه شکل‌گیری خطمشی‌گذاری مبتنی بر شواهد را فراهم کرده و فاصله میان علم و سیاست را کاهش دهد.

بنابراین، پژوهش حاضر نشان داد که ارتقای کیفیت خطمشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی، نیازمند گذار از مدیریت پراکنده اطلاعات به سمت شکل‌گیری زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش است؛ زیست‌بومی که در آن دانش به‌عنوان جریانی پویا، تعاملی، زمان‌مند و تصمیم‌یار در متن فرایند خطمشی‌گذاری عمل می‌کند.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تبیین ماهیت، ویژگی‌ها و نیازهای دانشی خطمشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی ایران و با بهره‌گیری از رویکرد نظریه داده‌بنیاد گلizers انجام شد. یافته‌ها نشان داد که خطمشی‌گذاری پارلمانی در مجلس، فرایندی صرفاً فنی و مبتنی بر داده‌های کارشناسی نیست، بلکه ماهیتی چندبعدی، شبکه‌ای، زمینه‌مند، زمان‌مند و ذی‌نفع‌محور دارد. در این فرایند، دانش مورد استفاده نمایندگان و کارشناسان از تعامل میان منابع مختلف علمی، اجرایی، سیاسی، تجربی و نهادی شکل می‌گیرد و تحت تأثیر محدودیت زمانی، فشارهای سیاسی، تعارض منافع و شرایط محیطی قرار دارد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که نیازهای دانشی در مراحل مختلف خطمشی‌گذاری یکسان نیست و نوع دانش مورد نیاز از مرحلهٔ مسئله‌شناسی تا تصمیم‌گیری و نظارت تغییر می‌کند. در کنار این موضوع، نقش‌آفرینی تفکر انتقادی در فرایند مدیریت دانش (تولایی، ۱۴۰۲) در ویژگی‌هایی همچون اعتبار، قابلیت اعتماد، قابلیت استفاده سریع، خلاصه‌سازی، دسترسی به موقع، سازمان‌یافتگی اطلاعات و امکان بازیابی سریع، نقش تعیین‌کننده‌ای در تبدیل اطلاعات به «دانش تصمیم‌یار» دارند. بر این اساس، مقولهٔ محوری پژوهش با عنوان «زیست‌بوم شبکه‌ای مدیریت دانش برای پشتیبانی خطمشی‌گذاری مجلس شورای اسلامی ایران» شکل گرفت که بیانگر ضرورت گذار از مدیریت پراکنده اطلاعات به سمت یک نظام دانشی یکپارچه، تعاملی و یادگیرنده در مجلس است.

بر پایه یافته‌های پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت که ارتقای کیفیت خطمشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی، مستلزم طراحی و استقرار نظامی منسجم برای مدیریت دانش خطمشی است؛ نظامی که بتواند جریان تولید، ثبت، ترجمه، تحلیل، ذخیره‌سازی،

تسهیم و استفاده از دانش را در متن فرایند تقنین سامان‌دهی کند. در این راستا، توسعه معماری یکپارچه دانش، استانداردسازی قالب گزارش‌ها و اسناد، ایجاد حافظه خط‌مشی، طراحی بانک‌های دانش تقنینی، توسعه سامانه‌های جستجوی هوشمند، تقویت نهادهای واسطه دانشی و ایجاد ارتباط ساختارمند میان مجلس، دانشگاه‌ها، مرکز پژوهش‌ها و دستگاه‌های اجرایی، از مهم‌ترین الزامات سیاستی و کاربردی این حوزه محسوب می‌شود. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که مدیریت دانش در مجلس باید متناسب با اقتضائات واقعی خط‌مشی‌گذاری پارلمانی طراحی شود؛ به این معنا که علاوه بر کیفیت و اعتبار اطلاعات، به زمان‌مندی دانش، سرعت دسترسی، قابلیت استفاده فوری و نیازهای مرحله‌ای تصمیم‌گیری نیز توجه شود. چنین رویکردی می‌تواند زمینه شکل‌گیری مجلس یادگیرنده، کاهش تکرار خطاهای سیاستی، ارتقای کیفیت تحلیل‌ها و تقویت تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد را فراهم سازد. با وجود یافته‌های مهم پژوهش حاضر، این مطالعه نیز با محدودیت‌هایی همراه بود. پژوهش بر بستر مجلس شورای اسلامی ایران و در چارچوب روش کیفی انجام شد؛ بنابراین تعمیم نتایج آن به سایر نظام‌های پارلمانی نیازمند احتیاط است. همچنین، تمرکز پژوهش بر تجربه‌ها و ادراکات خبرگان و کنشگران تقنینی سبب شد که یافته‌ها بیشتر ماهیتی تفسیری و زمینه‌محور داشته باشند. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، مدل مفهومی ارائه‌شده در این مطالعه از طریق روش‌های کمی، مدل‌سازی ساختاری یا تحلیل شبکه‌ای آزمون شود. همچنین بررسی تطبیقی نظام‌های مدیریت دانش در پارلمان‌های مختلف، مطالعه نقش فناوری‌های نوین و هوش مصنوعی در پشتیبانی دانشی از خط‌مشی‌گذاری و تحلیل ارتباط میان حافظه خط‌مشی و کیفیت تصمیم‌گیری تقنینی، می‌تواند به توسعه ادبیات نظری و کاربردی این حوزه کمک کند (شادمان‌فر، تولایی و رضایی، ۱۴۰۴). افزون بر این، مطالعه سازوکارهای ترجمه دانش علمی به دانش تصمیم‌یار و بررسی نقش نهادهای واسطه دانشی در پارلمان‌ها، از دیگر مسیرهای مهم پژوهشی در آینده خواهد بود.

پیشنهادهای کاربردی پژوهش

بر مبنای یافته‌های پژوهش، مجموعه‌ای از پیشنهادهای کاربردی زیر برای تقویت پشتیبانی دانشی از خط‌مشی‌گذاری در مجلس شورای اسلامی ارائه شد:

- اول، طراحی معماری یکپارچه مدیریت دانش خط‌مشی: با توجه به یافته‌های پژوهش درباره پراکندگی سامانه‌ها، ناهمگونی اطلاعات و ضعف یکپارچگی دانشی، ضروری است مجلس شورای اسلامی به سمت طراحی یک معماری یکپارچه مدیریت دانش حرکت کند تا جریان داده‌ها، گزارش‌ها، تحلیل‌ها و اسناد تقنینی در قالبی استاندارد، قابل بازیابی و منسجم سازمان‌دهی شود.
- دوم، ایجاد حافظه خط‌مشی و بانک دانش خط‌مشی: یافته‌ها نشان دادبخش مهمی از تجربه‌های خط‌مشی و استدلال‌های تقنینی با تغییر نمایندگان و کارشناسان از بین می‌رود؛ بنابراین، ایجاد بانک دانش خط‌مشی شامل مذاکرات کمیسیون‌ها، گزارش‌های تحلیلی، تجربه‌های تقنینی و بازخوردهای اجرایی می‌تواند به تقویت حافظه نهادی و جلوگیری از تکرار خطاها کمک کند.
- سوم، توسعه نظام تولید دانش تصمیم‌یار زمان‌مند: با توجه به نقش فشار زمانی در تصمیم‌گیری پارلمانی، پیشنهاد می‌شود سازوکاری برای تولید دانش خلاصه، فشرده و تصمیم‌یار طراحی شود تا نمایندگان و کمیسیون‌ها بتوانند در زمان محدود به تحلیل‌های سریع، کاربردی و قابل استفاده دسترسی داشته باشند.
- چهارم، تقویت نهادهای واسطه دانشی میان علم و خط‌مشی: یافته‌ها نشان داد ارتباط میان دانش علمی و تصمیم‌گیری پارلمانی عمدتاً غیررسمی و وابسته به روابط فردی است. از این‌رو، تقویت نقش مرکز پژوهش‌ها، اندیشکده‌ها و واحدهای ترجمه دانش می‌تواند به کاهش شکاف میان دانشگاه، تخصص و فرایند خط‌مشی‌گذاری کمک کند.

– پنجم، توسعه سامانه‌های هوشمند جستجو و بازیابی دانش: با توجه به دشواری دسترسی سریع به اطلاعات و تعدد منابع دانشی، توسعه سامانه‌های هوشمند جستجو، تحلیل و بازیابی اطلاعات می‌تواند دسترسی نمایندگان و کارشناسان به دانش معتبر، بهنگام و تصمیم‌یار را تسهیل کرده و کیفیت تصمیم‌گیری پارلمانی را ارتقا دهد.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی

مقاله حاضر بدون حمایت مالی انجام شد.

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول: گردآوری داده‌های کیفی، نرم‌افزار، تجزیه و تحلیل داده‌ها، تحلیل و تفسیر اطلاعات و نتایج، تهیه پیش‌نویس مقاله.
نویسنده دوم: طراحی پژوهش، نظارت بر مراحل انجام پژوهش، بررسی و کنترل نتایج، اصلاح، بازبینی و نهایی‌سازی مقاله.
نویسنده سوم: مشارکت در طراحی پژوهش، نظارت بر پژوهش، مطالعه و بازبینی مقاله.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آن‌هاست.

بیانیه دسترسی به داده‌ها

داده‌هایی پژوهش حاضر از طریق درخواست از نویسندگان قابل دسترسی است.

سپاسگزاری

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ارزشمند در ارتقای کیفی پژوهش حاضر سپاسگزاری نمایند.

منابع

- احمدی، محمدمیلا؛ تولایی، روح‌الله؛ مهتدی، محمدمهتدی و طاهری، علی. (۱۴۰۰). بررسی روند تحولات «اکتساب دانش»: تحلیل علم‌سنجی پژوهش‌های ایران و جهان. مدیریت راهبردی دانش سازمانی، ۴(۱)، ۴۹-۴۰. <https://doi.org/10.47176/smok.2021.1288>
- تولایی، روح‌الله. (۱۴۰۲). نقش تفکر انتقادی در فرایند مدیریت دانش. مدیریت راهبردی دانش سازمانی، ۶(۲)، ۱۱-۱۹. <https://doi.org/10.47176/smok.2023.1119>
- حقیقی بروجنی، پیام و تولایی، روح‌الله. (۱۴۰۱). مدل‌سازی ساختاری تفسیری توسعه نقشه دانش سازمانی. مدیریت راهبردی دانش سازمانی، ۵(۴)، ۱۱-۴۵. <https://doi.org/10.47176/smok.2022.1514>
- شادمان‌فر، محمدحسین؛ تولایی، روح‌الله و رضایی، سیدعابد. (۱۴۰۴). تحلیل کتاب‌سنجی پشتیبانی مدیریت دانش از خط‌مشی‌گذاری عمومی: روندها، شکاف‌ها و جهت‌گیری‌های آینده. (e730423). مهندسی سیستم و بهره‌وری. <https://doi.org/10.22034/sep.2025.2073858.1405>
- شریف‌زاده، فتح و معدنی، جواد. (۱۳۹۲). نقش فناوری اطلاعات در محتوای خط‌مشی‌گذاری عمومی. رسالت مدیریت دولتی، ۴(۱)، ۷۷-۹۲. <https://sanad.iau.ir/Journal/ijpa/Article/791070>
- قلایچی، مسعود؛ رهنورد، فرج‌اله و مرتضوی، مهدی. (۱۴۰۱). شناسایی ملاک‌های اجرای موفق خط‌مشی مالکیت صنعتی. مطالعات مدیریت دولتی ایران، ۵(۲)، ۱۳۹-۱۷۸. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.22286977.1401.12.2.6.8>
- نورث، کلاوس و کومتا، گیتا. (۱۳۹۵). مدیریت دانش: ارزش‌آفرینی از راه یادگیری سازمانی (ترجمه فرزانه اصلی‌بیگی و امین ندائی و زهرا کوثر و وجه‌الله قربانی‌زاده). تهران: انتشارات بازتاب.

References

- Abedsaeidi, J., & Amiraliakbari, S. (2015). *Research method in medical sciences and health*. Tehran: Salemi.
- Ahmadi, M. M., Tavallaei, R., Mohtadi, M. M., & Taheri, A. (2021). Investigating the trend of "Knowledge Acquisition" developments: A Scientometric analysis of Iranian and global research. *Strategic Management of Organizational Knowledge*, 4(1), 1–49. <https://doi.org/10.47176/smok.2021.1288> (in Persian).
- Birt, L., Scott, S., Cavers, D., Campbell, C., & Walter, F. (2016). Member checking: A tool to enhance trustworthiness or merely a nod to validation? *Qualitative Health Research*, 26(13), 1802–1811. <https://doi.org/10.1177/1049732316654870>
- Boswell, C. (2009). *The political uses of expert knowledge: Immigration policy and social research*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511581120>
- Cairney, P., & Jones, M. D. (2016). Kingdon's multiple streams approach: What is the empirical impact of this universal theory?. *Policy Studies Journal*, 44(1), 37–58. <https://doi.org/10.1111/psj.12111>
- Díaz, O., Medina, H., & Anfurrutia, F. I. (2019). Coding-data portability in systematic literature reviews: A W3C's open annotation approach. In *Proceedings of the 23rd International Conference on Evaluation and Assessment in Software Engineering* (pp. 178–187). <https://doi.org/10.1145/3319008.3319025>
- Dye, T. R. (1972). *Understanding public policy*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Ghalaychi, M., Rahnavard, F., & Mortazavi, M. (2023). Identifying the criteria for successful implementation of industrial property policy. *Iranian Journal of Public Management Studies*, 5(2), 139–178. <https://doi.org/10.22034/jipas.2022.300560.1221> (in Persian).
- Haghighi Boroujeni, P., & Tavallaei, R. (2022). Interpretive structural modeling of "organizational knowledge map development". *Strategic Management of Organizational Knowledge*, 5(4), 45–11. <https://doi.org/10.47176/smok.2022.1514> (in Persian).
- Head, B. W. (2016). Toward more “evidence-informed” policy making? *Public Administration Review*, 76(3), 472–484. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/puar.12475>
- Kennerley, M., & Mason, S. (2008). *The use of information in decision making: Literature review for the audit commission*. Centre for Business Performance, Cranfield School of Management.
- Kraft, I., & Donoso, R. (2012). Defining effective knowledge management to empower citizens and members of parliament. In *World Library and Information Congress, the 78th IFLA General Conference and Assembly*, (11–17). <http://conference.ifla.org/ifla78>
- Kransdorff, A. (2017). *Corporate DNA: Using organizational memory to improve poor decision-making*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315259284>
- Lasswell, H. (1951). The policy orientation. In D. Lerner and H. Lasswell (eds), *The Policy Sciences*, Stanford: Stanford University Press.

- Leston-Bandeira, C. (2007). The impact of the internet on parliaments: a legislative studies framework. *Parliamentary Affairs*, 60(4), 655–674. <https://doi.org/10.1093/pa/gsm040>
- Mingmitr, P. (2016). Critical success factors for knowledge management implementation: The case study of Thai parliament. *Journal of Public and Private Management*, 23(2), 57.
- Mittelstädt, R. (2024). Knowledge management in parliament. A quantitative overview for Europe. *Science International Empirical Review*, 2(1), 72–96. <https://doi.org/10.52514/sier.v2i1.39>
- Mittelstädt, R. M. (2025). Knowledge is power: An explorative study of knowledge work among European Members of Parliament. *Electronic Journal of Knowledge Management*, 23(1), 34–46. <https://doi.org/10.34190/ejkm.23.1.3735>
- Mittelstädt, R.M. (2022). Knowledge management in a political context: a case study about the members of the German Bundestag. In: Bilgin, M.H., Danis, H., Demir, E., Mustafa, G. (eds), *Eurasian Business and Economics Perspectives. Eurasian Studies in Business and Economics*, Vol. 22. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-94672-2_6
- North, K., & Kumta, G. (2017). *Knowledge management: Value creation through organizational learning* (F. Aslibeigi, A. Nedaei, Z. Kowsar, & V. Ghorbanizadeh, Trans). Tehran, Iran: Baztab Publications. (in Persian).
- O'Connor, C., & Joffe, H. (2020). Intercoder reliability in qualitative research: Debates and practical guidelines. *International Journal of Qualitative Methods*, 19, 160940691989922. <https://doi.org/10.1177/1609406919899220>
- OECD (2020). *Building capacity for evidence-informed policy-making: Lessons from country experiences*. OECD Publishing, Paris. https://www.oecd.org/en/publications/building-capacity-for-evidence-informed-policy-making_86331250-en.html
- Parkhurst, J. (2016). Evidence-based policymaking: an important first step and the need to take the next. 28–52. <https://doi.org/10.4324/9781315675008-12>
- Raymaekers, P., Migchelbrink, K., Pattyn, V., & De Smedt, P. (2026). Organizational and individual factors of evidence informed policy making in public organizations. *Public Administration Review*, 86(1), 58–73. <https://doi.org/10.1111/puar.13946>
- Rowley, J. (1999). What is knowledge management?. *Library Management*, 20(8), 416–420. <https://doi.org/10.1108/01435129910291175>
- Saleh, M. F., & Gamar, S. A. (2024). Applying a democratic evidence-based decision-making model: a case illustration of policy development at an Arab University. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 46(6), 618–634. <https://doi.org/10.1080/1360080X.2024.2345321>
- Seger, E., Briers, M., Avin, S., Pearson, G., Héigeartaigh, S., & Bacon, H. (2020). Tackling threats to informed decision-making in democratic societies: *Promoting epistemic security in a technologically-advanced world*. Apollo (University of Cambridge). <https://doi.org/10.17863/cam.64183>

- Sempé, L., Pande, S., Kelly, C., Anwar, H. B., Echt, L., & Jessani, N. (2025). *Evidence-informed policymaking: a conceptual framework*. Foreign, Commonwealth and Development Office (FCDO) Research Commissioning Centre (RCC). https://www.grtd.fcdo.gov.uk/wp-content/uploads/2025/05/RCC_EIPM_Framework_narrative.pdf
- Shadmanfar, M. H., Tavallaei, R. and Rezaei, A. (2025). A bibliometric analysis of knowledge management support for public policymaking: Trends, gaps, and future directions. (e730423). *System Engineering and Productivity*, e730423. <https://doi.org/10.22034/sep.2025.2073858.1405> (in Persian).
- Sharifzadeh, F., & Madani, J. (2014). The role of information technology in the content of public policymaking. *Resalat of Public Management*, 4(1), 77–92. <https://sanad.iau.ir/Journal/ijpa/Article/791070> (in Persian).
- Simonyan, T. (2025). On several key methodological issues of parliamentary governance. *Crisis Management and Technologies*, 1–14. <https://doi.org/10.61746/18292984-2025.1cmt-43>
- Smuts, H., & Smith, A. (2021). *Collaboration of human and machine for knowledge work: An organisational transformation framework for data-driven decision-making* (pp. 25–59). Emerald. <https://doi.org/10.1108/978-1-83909-812-320211002>
- Suurla, R., Markkula, M., & Mustajärvi, O. (2002). *Developing and implementing knowledge management in the Parliament of Finland*. Parliament of Finland, Committee for the Future. ISBN-10: 9515324130, ISBN-13: 978-9515324139.
- Tavallaei, R. (2023). The role of critical thinking in the knowledge management process. *Strategic Management of Organizational Knowledge*, 6(2), 11–19. <https://doi.org/10.47176/smok.2023.1119> (in Persian).
- Topp, L., Mair, D., Smillie, L., & Cairney, P. (2018). Knowledge management for policy impact: the case of the European Commission's Joint Research Centre. *Palgrave Communications*, 4(1), 87. <https://doi.org/10.1057/s41599-018-0143-3>
- Uneke, C. J., Okedo-Alex, I. N., Akamike, I. C., Uneke, B. I., Eze, I. I., Chukwu, O. E., ... & Urochukwu, H. C. (2023). Institutional roles, structures, funding and research partnerships towards evidence-informed policy-making: a multisector survey among policy-makers in Nigeria. *Health Research Policy and Systems*, 21(1), 36. <https://doi.org/10.1186/s12961-023-00971-1>
- Walsh, J. P., & Ungson, G. R. (1991). Organizational memory. *Academy of management review*, 16(1), 57–91. <https://doi.org/10.5465/amr.1991.4278992>